

# Aktivní záloha ozbrojených sil České republiky

Petr Neradil

---

Bakalářská práce  
2023



Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně  
Fakulta logistiky a krizového řízení

---

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně  
Fakulta logistiky a krizového řízení  
Ústav ochrany obyvatelstva

Akademický rok: 2022/2023

# ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Petr Neradil**  
Osobní číslo: **L20736**  
Studijní program: **B1032A020002 Ochrana obyvatelstva**  
Forma studia: **Kombinovaná**  
Téma práce: **Aktivní záloha ozbrojených sil České republiky**

## Zásady pro vypracování

1. Vymezte právní rámec předmětné oblasti.
2. Zpracujte historii aktivních záloh, včetně struktury, zaměření, organizace a výcviku.
3. Provedte dotazníkové šetření pro zjištění stavu aktivních záloh České republiky.
4. Na základě výstupů z dotazníkového šetření navrhněte doporučení pro zlepšení současného stavu aktivních záloh České republiky.

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

**Seznam doporučené literatury:**

1. ANDRÁŠEK, Marek. *Zákon o službě vojáků v záloze: komentář*. V Praze: C.H. Beck, 2021. Beckovy komentáře. ISBN 978-80-740-0851-1.
2. BALABÁN, Miloš a Bohuslav PERNICA. *Bezpečnostní systém ČR: problémy a výzvy*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, nakladatelství Karolinum, 2015. ISBN 978-80-246-3150-9.
3. ČESKO. Zákon č. 45/2016 Sb., Zákon o službě vojáků v záloze, ve znění pozdějších předpisů. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2016.

Další odborná literatura dle doporučení vedoucího bakalářské práce.

Vedoucí bakalářské práce: **Ing. Pavel Tomášek, Ph.D.**  
Ústav ochrany obyvatelstva

Datum zadání bakalářské práce: **1. prosince 2022**

Termín odevzdání bakalářské práce: **5. května 2023**

L.S.

---

**doc. Ing. Zuzana Tučková, Ph.D.**  
děkanka

---

**prof. Ing. Dušan Vičar, CSc.**  
ředitel ústavu

V Uherském Hradišti dne 2. prosince 2022

## PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že:

- bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému a dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- podle § 60 odst. 1 autorského zákona má Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 odst. 2 a 3 autorského zákona mohu užít své dílo – bakalářskou práci nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům;
- pokud je výstupem bakalářské práce jakýkoliv softwarový produkt, považují se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá. Neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

### Prohlašuji,

- že jsem na bakalářské práci pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.
- že odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou obsahově totožné.

V Uherském Hradišti, dne: 5.5.2023

Jméno a příjmení studenta: Petr Neradil

.....  
podpis studenta

## **ABSTRAKT**

Bakalářská práce se zabývá činností Aktivní zálohy ozbrojených sil České republiky, přičemž teoretická část obecně popisuje stav záloh v historickém období moderních dějin. Následují zákony zajišťující obranu České republiky, profesionalizace armády, postupné utváření záloh včetně stavu, kdy se Aktivní záloha stala plnohodnotnou složkou ozbrojených sil České republiky. Poté je pojednáno o koncepci výstavby Aktivní zálohy do roku 2030, její charakteristice, organizaci, s následným statutem záloh v některých zemích Evropy v rámci Severoatlantické aliance. Praktická část pak na základě dotazníkového průzkumu zkoumá problematiku motivace občanů ke vstupu do Aktivní zálohy, a to z hlediska stavu společnosti v důležitých aspektech politicko-sociologických.

Klíčová slova: Aktivní záloha, Armáda České republiky, moderní dějiny, obrana státu, ozbrojené síly, právo, společnost.

## **ABSTRACT**

The bachelor's thesis deals with the activities of the Active Reserves of the Armed Forces of the Czech Republic, while the theoretical part generally describes the state of the reserves in the historical period of modern history. It is followed by the laws ensuring the defence of the Czech Republic, the professionalisation of the army, the gradual formation of the Reserves, including the state when the Active Reserve became a full-fledged component of the Armed Forces of the Czech Republic. Then, the concept of the Active Reserve construction until 2030, its characteristics, organisation, with the subsequent status of the Reserves in some European countries within the North Atlantic Alliance is discussed. The practical part then examines the issue of citizens' motivation to join the Active Reserve, based on a questionnaire survey, in terms of the state of society in important political and sociological aspects.

Keywords: Active reserve, Army of the Czech Republic, modern history, national defence, armed forces, law, society.

Poděkování:

Rád bych poděkoval vedoucímu bakalářské práce panu Ing. Pavlu Tomáškoví, Ph.D., za cenné rady, vhodné připomínky a čas, který mi při zpracování bakalářské práce věnoval.

Mé poděkování patří také všem respondentům, kteří mi prostřednictvím dotazníku poskytli potřebné informace pro dokončení mé práce.

Rovněž chci poděkovat manželce a dětem, bez jejichž trpělivosti bych se v průběhu celého studia neobešel.

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

## OBSAH

ÚVOD .....	9
<b>I TEORETICKÁ ČÁST .....</b>	<b>10</b>
<b>1 VZNIK A VÝVOJ VOJENSKÝCH ZÁLOH V MODERNÍCH DĚJINÁCH PŘI UTVÁŘENÍ ČESKÉ STÁTNOSTI.....</b>	<b>11</b>
1.1 VÝVOJ OD POČÁTKU 19. STOLETÍ PO VZNIK ČESKOSLOVENSKÉ REPUBLIKY V ROCE 1918 .....	11
1.2 OBDOBÍ OD ROKU 1918 DO ROKU 1948.....	12
1.3 VÝVOJ OD ROKU 1948 DO OBDOBÍ SAMETOVÉ REVOLUCE V ROCE 1989 .....	13
1.4 OBDOBÍ PO ROCE 1989.....	14
<b>2 PRÁVNÍ RÁMEC BEZPEČNOSTI A OBRANY ČESKÉ REPUBLIKY .....</b>	<b>17</b>
2.1 VYBRANÉ ZÁKONY ZAJIŠŤUJÍCÍ OBRANU ČESKÉ REPUBLIKY .....	17
2.2 PROFESIONALIZACE ARMÁDY ČESKÉ REPUBLIKY .....	18
2.3 PRVNÍ ZMÍNKY O AKTIVNÍ ZÁLOZE DOBROVOLNÉ.....	19
2.4 AKTIVNÍ ZÁLOHA JAKO PLNOHODNOTNÁ SLOŽKA OZBROJENÝCH SIL ČESKÉ REPUBLIKY.....	20
2.5 PŘIJETÍ ZÁKONA O SLUŽBĚ VOJÁKŮ V ZÁLOZE .....	20
<b>3 AKTIVNÍ ZÁLOHA OZBROJENÝCH SIL ČESKÉ REPUBLIKY .....</b>	<b>21</b>
3.1 VÝSTAVBA DO ROKU 2025.....	21
3.2 VÝSTAVBA DO ROKU 2030.....	22
3.3 CHARAKTER SLUŽBY V AKTIVNÍ ZÁLOZE .....	23
3.4 PODMÍNKY K PŘIJETÍ .....	24
3.5 ZÁKLADNÍ PŘÍPRAVA A VÝCVIK .....	24
3.6 USPOŘÁDÁNÍ JEDNOTEK .....	26
3.7 DOBROVOLNÉ ZAŘAZENÍ OBČANŮ NA VOJENSKÉ CVIČENÍ .....	27
<b>4 ZÁLOHY NĚKTERÝCH STÁTŮ SEVEROATLANTICKÉ ALIANCE V EVROPĚ.....</b>	<b>29</b>
4.1 ZÁLOHY V POLSKU.....	29
4.2 ZÁLOHY V NĚMECKU .....	30
4.3 ZÁLOHY VE FINSKU.....	31
<b>II PRAKTICKÁ ČÁST.....</b>	<b>33</b>
<b>5 STAV ČESKÉ SPOLEČNOSTI Z HLEDISKA MOTIVACE AKTIVNÍ ZÁLOHY S DOTAZNÍKOVÝM PRŮZKUMEM.....</b>	<b>34</b>
5.1 CÍLE DOTAZNÍKOVÉHO PRŮZKUMU .....	34
5.2 TVORBA DOTAZNÍKU .....	35
5.3 RESPONDENTI DOTAZNÍKOVÉHO PRŮZKUMU .....	35

5.4	DOTAZNÍK .....	35
<b>6</b>	<b>ZHODNOCENÍ DOTAZNÍKOVÉHO PRŮZKUMU VZHLEDEM K CÍLI PRÁCE S NÁSLEDNÝMI NÁVRHY NA ZLEPŠENÍ .....</b>	<b>51</b>
6.1	VLIV SPOLEČNOSTI NA MOTIVACI UCHAZEČŮ KE VSTUPU DO AKTIVNÍ ZÁLOHY .....	51
6.2	ŠKOLSTVÍ A VZDĚLANOST.....	52
6.3	PROBLEMATIKA FYZICKÉ ZDATNOSTI POPULACE ČESKÉ REPUBLIKY.....	53
	<b>ZÁVĚR .....</b>	<b>56</b>
	<b>SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY .....</b>	<b>57</b>
	<b>SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK.....</b>	<b>62</b>
	<b>SEZNAM OBRÁZKŮ.....</b>	<b>63</b>
	<b>SEZNAM TABULEK .....</b>	<b>64</b>
	<b>SEZNAM PŘÍLOH .....</b>	<b>65</b>



## ÚVOD

Tématem práce je Aktivní záloha ozbrojených sil České republiky. Jedním z motivů při výběru tématu se stala událost, kdy Ukrajina byla vojensky napadena ruskou armádou. Tento bezprecedentní moment po 2. světové válce přinesl pro Evropu i Českou republiku mnohé výzvy z hlediska bezpečnosti a obrany. Členské země Evropské unie včetně České republiky až na malé výjimky, se k této události postavily jednotně a vůči Ukrajině solidárně. Bylo nutné rychle řešit vojenskou i ekonomickou pomoc a také problémy související s migrací ukrajinských občanů, respektive žen a dětí. Tyto události se dotkly celé naší společnosti v rovině sociální i ekonomické. S trvajícím válkou je jejich vliv silnější a dopady pro život občanů citelnější. Novým výzvám v této souvislosti je rovněž vystavena obranyschopnost české armády a jejich aktivních záloh.

Cílem práce je zjištění motivů, které sehrávají u příslušníků aktivních záloh svou důležitost při stupu do služeb obrany státu a jejich míra ovlivnění společností z hlediska sociálně-politického. K tomuto účelu jsou v práci využity zvláště literární rešerše, na jejichž základech lze fakticky zjistit podstatu vzniku a vývoje vojenských záloh z hlediska historického, s postupným utvářením české státnosti, včetně rámce právního. V dalších částech práce je pozornost zaměřena na výstavbu aktivních záloh s perspektivou do roku 2030, včetně její celkové organizace, s následnou obecnou podobou vojenských záloh v zemích Evropy v rámci Severoatlantické aliance.

Následně je mezi členy aktivních záloh proveden dotazníkový průzkum, který se primárně věnuje jejich motivaci pro vstup do Aktivních záloh ozbrojených sil České republiky, v kontextu s historickými fakty, válce na Ukrajině a působením stavu společnosti. V návaznosti na uvedený průzkum je na základě odpovědí jednotlivých respondentů provedena analýza. Rovněž jsou formulována určitá doporučení pro zlepšení stavu aktivních záloh, s vypracovaným závěrem v souladu s hypotézou, jak dalece souvisí stav společnosti s rozhodnutím sloužit vlasti, respektive v aktivních zálohách.

Není úmyslem práce uchopit celou složitost a rozsáhlost této problematiky, spíše však ukázat, potvrdit či vyloučit aspekty, které s daným tématem souvisejí.

## **I. TEORETICKÁ ČÁST**

## 1 VZNIK A VÝVOJ VOJENSKÝCH ZÁLOH V MODERNÍCH DĚJINÁCH PŘI UTVÁŘENÍ ČESKÉ STÁTNOSTI

Dějiny každé země jsou utvářeny životem lidí nejen z hlediska jazyka, kultury, ale také i z pohledu postupné tvorby územní celistvosti, tedy hranic země a její ukotvenosti v rámci společenství států v rámci Evropy. Součástí tohoto procesu o svébytnost české země nebyl možný bez válečných konfliktů a vojenského boje. V této souvislosti byl vývoj utváření české státnosti velmi složitý a dramatický, jak to ukazuje následná kapitola práce.

### 1.1 Vývoj od počátku 19. století po vznik Československé republiky v roce 1918

Z historického pohledu dobrovolná vojenská služba na našem území vznikla již na počátku 19. století, kdy v roce 1802 císař Habsburské monarchie František I. zrušil vojenskou službu pro vojáky, která byla do té doby doživotní. V závislosti na součásti armády, u které vojáci sloužili, museli odsloužit potřebnou dobu, aby pak mohli být z armády propuštěni. Po jejich odchodu však museli být v případě potřeby stále připraveni opět do armády vstoupit. Od roku 1811 pak postupně docházelo k úpravám délky vojenské služby, kdy pak v roce 1858 byla zavedena pro všechny bez výjimky, v té době poddané Habsburské monarchie, branná povinnost v délce osmi let, přičemž po odsloužení této doby se bývalí vojáci ocitli v postavení záložníků a museli být připraveni po dobu dvou let v případě potřeby opět do armády vstoupit. Z důvodu porážky ve válce s Pruskem v roce 1866 však došlo v roce 1868 již za Rakousko-Uherské monarchie, která se stala nástupcem monarchie Habsburské, k nové reformě. Vojenská služba byla změněna na tři roky s tím, že po uplynutí této doby voják odcházel do sedmileté zálohy. V této podobě uvedený systém fungoval až do roku 1918, kdy po porážce v I. světové válce došlo k rozpadu Rakouska-Uherska a vzniku samostatné Československé republiky, v jehož čele stanul prezident republiky Tomáše Garrigue Masaryk. (Kuthan, 2018)

Nutno však podotknout, že jeden z nepřehlédnutelných faktů, který stál za vznikem Československa, byl boj revolučních dobrovolných vojsk (po válce nazvaných československými legiemi) v podobě kompaktních jednotek, které se skládaly z Čechů a Slováků žijících v zahraničí. Jejich příslušníci se hlásili do Cizinecké legie ve Francii, do carské armády v Rusku a později legie v Itálii, přičemž tímto aktem vypověděli poslušnost Rakousku-Uhersku, aby pak jako zahraniční vojska pomohli svým bojem proti monarchii. To vše za pomoci domácího odboje a diplomatické práce T. G. Masaryka, M. Štefánika

a E. Beneše, čímž se velkou měrou zasloužili o vznik samostatného Československa. Jejich počty se neustále navyšovaly, až do počtu 140 000 příslušníků těchto jednotek na konci války. Boje v ruské občanské válce proti bolševikům, kde se v té době nacházelo nejpočetnější vojsko čítající okolo 60 000 příslušníků, se však protáhly až do roku 2020. (Mojžiš, 2017)

## 1.2 Období od roku 1918 do roku 1948

Tak jako každý stát, i stát nově vzniklého Československa v roce 1918 potřeboval pro obranu vlasti svoji armádu. A to především z důvodu maďarských a německých jednotek, které se stále nacházely v některých částech jeho území, a to i přes mezinárodně uznané hranice. Nově vzniklou zemi bylo třeba nejen před těmito jednotkami bránit. Předěšlá válka přinesla mnoho ztrát na lidských životech z řad vojáků, ale i dobrovolníků. A byli to právě dobrovolníci, kteří se ve velkých počtech hlásili k obraně země. Mezi nejvýznamnější dobrovolnické organizace v té době patřily Strážní sokolské prapory, Slovácká brigáda, dobrovolnické pluky Stráže svobody, které byly složené ze Sokolů a příslušníků Dělnické tělovýchovné jednoty, Garda slovenskej slobody a mnoho dalších dobrovolnických jednotek. Po ubránění celistvosti země pak byly tyto jednotky ze služeb vlasti odvolány, přičemž jejich příslušníci se vrátili do svých domovů. Bylo však nadále třeba konstruktivně vyřešit otázku nové armády. (Kuthan, 2018)

V roce 1920 vstoupil v platnost branný zákon republiky Československé č. 193/1920 Sb., který mimo jiné již upravoval i formu záloh v Československu. Uvedeným zákonem byla zavedena povinná čtrnácti měsíční základní vojenská služba. Po uplynutí této doby byli branci přeloženi do zálohy, přičemž ta se dle věku dělila na první a druhou zálohu. K první záloze se řadili záložníci do konce 40 roku jejich věku, kdy v případě války měli doplňovat počty aktivní armády. Druhá záloha, kam byli zařazeni záložníci od 41 do konce 50 roku jejich věku, měla primárně za úkol strážní službu v případě války. Do této skupiny se rovněž řadili příslušníci náhradní zálohy. Jednalo se o brance, kteří byli v průběhu základní vojenské služby tělesně či jinak poškozeni a rovněž o brance, kteří byli odvedeni nad zákonem pevně stanovený rámec. (Ministerstvo obrany, 2019)

V roce 1938 byla provedena mobilizace československé branné moci k ukázce vojenské síly, jelikož existovala důvodná obava z napadení země ze strany sousedního Německa. Tato mobilizace, ač trvala jen krátce, patří ve vojenské tradici k nejvýznamnějším okamžikům. Nepochybně ukázala, jak byla tehdejší armáda připravena na válečný konflikt. Při mobilizaci

byli k armádě okamžitě povoláni záložníci první zálohy, pro strážní službu důležitých objektů se přidaly zmíněné dobrovolnické organizace a spousty dobrovolníků. Ze strany obyvatelstva tato mobilizace přinesla mnoho nadšení, které však záhy utnula Mnichovská dohoda, ve které se nejvýznamnější spojenci, státy Francie a Anglie od Československa odklonily, což pro vedení země a jeho občany bylo největším zklamáním, načež v roce 1939 došlo k okupaci státu Německem a začátku druhé světové války. V důsledku toho pak spousta aktivních vojáků a také vojáků v záloze utíkali do zahraničí, kde vstupovali do zahraničních armád, aby pak bojovali za opětovné osvobození Československa. Rovněž v té době bylo nuceno ukončit svoji činnost mnoho dobrovolnických organizací. Mnoho jejich členů po vzoru aktivních vojáků a vojáků v záloze rovněž vstupovalo do zahraničních armád pro boj proti okupantům. Po skončení války se ti, kteří se nerozhodli zůstat v armádě, vrátili do svých domovů, přičemž branná povinnost opět vešla v platnost na základě branného zákona republiky Československé č. 193/1920 Sb. Po převzetí moci komunistickou stranou Československa v roce 1948 se však koncepce armády utvořila po vzoru armády Sovětského svazu, což znamenalo několik generací svým vztahem k vojenské službě. (Kuthan, 2018)

### **1.3 Vývoj od roku 1948 do období Sametové revoluce v roce 1989**

V roce 1949 vešel v platnost nový branný zákon č. 92/1949 Sb., ve kterém byla nově stanovena povinná vojenská služba v délce trvání 2 let. Po skončení této povinné vojenské služby byl voják přeřazen do povinné zálohy, přičemž v této byl evidován až do důchodového věku, v té době 60 let. Pokud v této době došlo k událostem, které zvýšenou měrou ohrožovaly ústavní zřízení, celistvost a jednotu státu, mohl prezident republiky nařídit, aby byli tito vojáci v záloze povoláni zpět do armády k mimořádné službě na dobu nezbytné potřeby. (Československo, 1949)

Brannou přípravu, kterou do roku 1949 zajišťovaly již vzniklé předválečné spolky jako byl Svaz brannosti či Sokol, přebrala nově vybudovaná organizace Svaz pro spolupráci s armádou, známý pod zkratkou SVAZARM. V průběhu vlády komunistické strany do roku 1989 byla základní vojenská služba ze strany občanů vnímána de facto jako nutné zlo a to i tím, že někteří vojáci z povolání nebyli na svůj post u armády patřičně vzdělaní a samotná organizace armády značně pokulhávala za armádou, jež byla před rokem 1939 chloubou tehdejšího Československa. Nutno podotknout, že nemalou roli ovlivňující náladu společnosti a její vztah k armádě sehrála také okupace Československé socialistické republiky sovětskou armádou v roce 1968. Tento moment, pro náš národ tragický, negativně

a protikladně působil na život společnosti až do roku 1989. Mnoho branců se proto chtělo základní vojenské službě vyhnout získáním tzv. modré knížky, což byl průkaz o neschopnosti k vojenské činné službě. Tu vydávala odvodová komise vojenské správy na základě zdravotního posudku jednotlivých branců odbornými lékaři. Po pádu komunistického režimu v roce 1989 a přeměně politického zřízení na demokracii, však nebylo vůbec jednoduché přimět společnost k pozitivnímu náhledu na nově se vytvářející armádu. Bylo třeba armádu zcela oprostít nejen z hlediska personálního, ale také z hlediska její celkové organizace. V lidech byl však ještě dlouho zakonzervovaný pohled na armádu jako před rokem 1989, přičemž u některých přetrvává dodnes. (Kuthan, 2018)

#### 1.4 Období po roce 1989

Současná podoba aktivní zálohy v období od roku 1918 do roku 1989 nebyla v branných systémech známa. V roce 1990 byl novelizován branný zákon, ve kterém byla zkrácena a stanovena základní vojenská služba na 1 a půl roku. S tímto zákonem byla vytvořena i tzv. civilní služba, kdy branci např. z důvodu náboženského vyznání, svého svědomí či odporem ke zbráním, mohli základní vojenskou službu odmítnout, přičemž místo vojny působili ve státních či obecních organizacích, zpravidla v sociálních službách nebo zdravotnických službách jako pomocná síla. Civilní služba však byla oproti vojenské službě o polovinu delší. S novelou branného zákona v roce 1993, tedy po rozpadu Československa a vzniku samostatné České republiky (dále jen „ČR“) byla základní vojenská služba zkrácena na 1 rok. V roce 1999 se pak pomalu začala rozvíjet současná podoba aktivní zálohy. V té době narůstal nebývalý zájem bývalých vojáků z povolání a vojáků, kteří absolvovali základní vojenskou službu, o dobrovolná vojenská cvičení. Proto armádní generál Jiří Šedivý, v té době náčelník Generálního štábu armády ČR, povolal tyto dobrovolníky na první dobrovolná cvičení. I přes prvotní nedůvěru ze strany vojenských orgánů, tato cvičení předčila očekávání. Ukázalo se, že dobrovolníci k těmto cvičením přistupují zcela zodpovědně a velmi aktivně. Tito dobrovolníci svým přístupem tak dali základ vytvoření prvních jednotek Aktivních záloh (dobrovolných), z nichž postupně vznikala jednotlivá jádra pozdějších útvarů. (Kuthan, 2018)

Nutno podotknout, že všechny tyto procesy postupného utváření organizace armády a jejich záloh po roce 1989 byly významně a pozitivně ovlivněny snahou ČR vstoupit do bezpečnostního rámce Severoatlantické aliance (dále jen „NATO“). Velkou zásluhu na tom sehrál prezident Václav Havel a ministryně zahraničních věcí Spojených států amerických

Madeleine Albrightová, bez těchto iniciativ a snah by proces vstupu ČR do NATO trval určitě mnohem déle, než se to podařilo v roce 1999. Od té doby se armáda a organizace záloh začala přizpůsobovat armádám NATO a nastala tak trvalá spolupráce. (ČT24, 2009)

Od roku 2002 pak začalo postupné zřizování útvarů aktivních záloh dobrovolných (dále jen „AZD“), již na základě zákona č. 128/2002 Sb., o rozsahu branné povinnosti a o vojenských správních úřadech, přičemž začaly vznikat první strážní roty. Tyto byly v prvopočátku primárně určeny k ochraně objektů, které byly v rizikových situacích významné pro obranu státu a rovněž se tyto roty účastnily pomoci při živelných pohromách a obdobných krizových situacích. (Ministerstvo obrany, 2019; Česko 2002)

Postupně bylo vytvořeno celkem 14 nových strážních rot, které již byly přijaty pod pevným názvem AZD. Tyto nově vzniklé roty pak byly zařazeny pod jednotlivá krajská vojenská velitelství (dále jen „KVV“). Zanedlouho však vyšlo najevo, že se do těchto rot hlásili také jednotlivci, jejichž minulost nebyla v rovině trestně právní zrovna moc přívětivá. Proto se jednou z podmínek pro přijetí jednotlivců do AZD stala trestní bezúhonnost, která byla kontrolována doloženým výpisem z rejstříku trestů. Dne 1.1.2005 nabyl účinnosti zákon č. 585/2004 Sb., o branné povinnosti a jejím zajišťování (branný zákon), přičemž uvedeným zákonem byla zrušena základní vojenská služba a armáda ČR se stala plně profesionální. Rovněž zanikl název AZD a byl přijat nový název Aktivní záloha (dále jen „AZ“), čímž se AZ stala plnohodnotnou složkou ozbrojených sil České republiky (dále jen „OS ČR“). Pod tímto názvem je známa do současné doby. (Kuthan, 2018)

Pro AZ však nastala mnohá úskalí, kdy bylo na dobrovolnické jednotky AZ ze strany resortu obrany, včetně Generálního štábu armády České republiky, pohlíženo i přes občasná slova chvály, spíše jako na něco nepotřebného a zbytečného. Velký zvrat však nastal v roce 2015, kdy byl do funkce náčelníka generálního štábu (dále jen „NGŠ“) jmenován generál poručík Ing. Josef Bečvář. Ten v AZ viděl velké ambice a především i jeho zásluhou byl z několika kandidátů z řad důstojníků AZ v létě roku 2015 do funkce poradce NGŠ jmenován kapitán Ing. Ludvík Cimburek, který byl v té době velitelem u 601. skupiny speciálních sil v Prostějově. Následně, i přes některé kontroverze ze strany Ing. Cimburka nejen na veřejných vystoupeních, došlo i za podpory NGŠ k nebývalému vzestupu AZ, přičemž se brzy začaly utvářet nové jednotky AZ. Docházelo k náboru nových členů za účasti Armády České republiky (dále jen „AČR“), což bylo do té doby nemyslitelné, tvorbě letáků k propagaci AZ a k vytváření centralizovaných webových stránek. Za dosti učinění tohoto

velkého snažení pak bylo přijetí samotného zákona č. 45/2016 Sb., o službě vojáků v záloze.  
(Kuthan, 2018)



## 2 PRÁVNÍ RÁMEC BEZPEČNOSTI A OBRANY ČESKÉ REPUBLIKY

Právní rámec bezpečnosti a obrany státu, ať už vnitřní, tak i vnější, je prvořadou záležitostí samotného státu a soustavy jeho orgánů. *„Nástrojem zajištění legitimacy fungování bezpečnostního systému se stala bezpečnostní legislativa, tj. soubor mezinárodních smluv, ústavních zákonů, obecně závazných právních předpisů, ale také vnitřních předpisů ministerstev podílejících se na obranné a bezpečnostní politice státu“* (Balabán a Pernica, 2015, s. 70). Tato bezpečnostní legislativa je pak pevně zakotvena v souborech právního řádu státu.

### 2.1 Vybrané zákony zajišťující obranu České republiky

Základním stavebním pilířem, který upravuje zajištění obrany ČR, včetně krizových stavů, konkrétně tedy nouzového stavu, stavu ohrožení státu a válečného stavu, je ústavní zákon č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky. Dle uvedeného zákona je bezpečnost ČR zajištěna ozbrojenými silami, ozbrojenými bezpečnostními sbory, záchrannými sbory a rovněž havarijními službami. Zákon pak v základním ustanovení, konkrétně v článku 1 stanovuje, že *„Zajištění svrchovanosti a územní celistvosti České republiky, ochrana jejích demokratických základů a ochrana životů, zdraví a majetkových hodnot je základní povinností státu“* (Česko, Zákon č. 1998/110 Sb., Čl. 1).

Avšak faktickým rozdílem mezi ozbrojenými silami (dále jen „OS“) a bezpečnostními sbory, je obrana či ochrana před vnějším napadením státu ze strany ozbrojených sil, což je jejich primárním úkolem. Zákon mimo jiné také zřizuje Bezpečnostní radu státu a rovněž za stavu ohrožení státu či válečného stavu umožňuje zkrácené projednávání vládních návrhů zákonů za těchto stavů. Uvedený zákon je součástí ústavního pořádku ČR. (Česko, 1998)

Následným zákonem č. 222/1999 Sb., o zajišťování obrany České republiky, je již obrana státu přímo definována před jeho vnějším napadením jako *„souhrn opatření k zajištění svrchovanosti, územní celistvosti, principů demokracie a právního státu, ochrany života obyvatel a jejich majetku před vnějším napadením. Obrana státu zahrnuje výstavbu účinného systému obrany státu, přípravu a použití odpovídajících sil a prostředků a účast v kolektivním obranném systému“* (Česko, Zákon č. 222/1999 Sb., § 1).

Uvedený zákon tedy nejen státním orgánům, ale mimo jiné i právníckým a fyzickým osobám ukládá povinnost přijmout nezbytná opatření při zajištění obrany před vnějším napadením státu, jakož to i zodpovědnost za nesplnění těchto opatření (Česko, 1999).

V zákoně č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách České republiky jsou již jednotlivé složky obrany rozděleny na Armádu, Vojenskou kancelář prezidenta republiky a Hradní stráž. V tomto dá se říci klíčovém zákoně z hlediska velikosti, schopnosti a složení OS, jsou již konkrétně definovány základní úkoly armády, mezi které se řadí příprava na obranu proti vnějšímu napadení státu a stejně tak obrana státu samotná. Kromě toho je zde také upravena spolupráce se zahraničními ozbrojenými silami, která je upevněna mezinárodními smlouvami, spolupráce s Policií ČR (dále jen „PČR“), pokud její síly a prostředky nejsou uspokojivé k zajištění bezpečnosti a vnitřního pořádku, avšak pouze při splnění zákonných podmínek na dobu nezbytně nutnou a další úkoly, jako jsou likvidační práce po následcích pohrom a katastrof, rovněž tak záchranné a likvidační práce a plnění úkolů humanitárního charakteru. (Česko, 1999)

Jako příkladnou pozdější spolupráci armády s PČR nutno zmínit výbuch muničního skladu ve Vrbětících, kde v roce 2014 vybuchly dva muniční sklady, přičemž zhruba za rok a čtvrt se zde vystříдалo bezmála 7000 vojáků, kteří v součinnosti právě s PČR střežili celý areál, než byla jejich spolupráce v únoru roku 2016 na místě ukončena a armádu pak nahradili pracovníci Vojenských lesů a statků. (ČT24, 2016)

## 2.2 Profesionalizace armády České republiky

O profesionalizaci armády se začalo hovořit již po sametové revoluci v roce 1989. V té době byla profesionalizace nemyslitelná z důvodů ekonomických a proto byla její koncepce oddálena do roku 2005. Změna však nastala v roce 1999 vstupem ČR do NATO. I přesto, že politická scéna byla v té době stále umírněná a prohlašovala, že ČR si profesionální armádu nemůže dovolit, uvědomovala si, že k profesionalizaci armády musí nutně dojít. Následně prohlásila, že k její plné profesionalizaci dojde postupně v jednotlivých fázích v horizontu šesti let. K profesionalizaci AČR pak došlo výše uvedeným zákonem č. 585/2004 Sb. V té době bylo naprostou většinou mladých lidí české společnosti zrušení základní vojenské služby uvítáno. Po deseti letech fungování profesionální armády se pak ukázalo, že pozastavení výkonu branné povinnosti vnímala česká společnost za užitečné, přičemž polovina uvedla, že toto rozhodnutí považuje za správné a dvě pětiny měly opačný

názor. Dvě pětiny pak uvedly, že profesionální armáda je schopna bránit naši zem. (Balabán a Pernica, 2015)

Každý voják, který vstupuje do AČR, respektive voják, který vstupuje do AZ musí po absolvování kurzu základní přípravy složit vojenskou přísahu ve znění:

*„Já voják, vědom si svých občanských a vlasteneckých povinností, slavnostně prohlašuji, že budu věrný České republice.*

*Budu vojákem statečným a ukázněným, budu plnit úkoly ozbrojených sil a budu dodržovat právní a vojenské předpisy. Svědomitě se budu učit ovládat vojenskou techniku a zbraně, připravovat se k obraně České republiky a budu ji bránit proti vnějšímu napadení.*

*Pro obranu vlasti jsem připraven nasadit i svůj život.*

*Tak přísahám!“* (Česko, Zákon č. 219/1999 Sb., § 3a).

Vojenská přísaha je pro každého vojáka slavnostním závazkem, který vychází z Ústavy, zákonů a vojenského řádu ČR, přičemž pro každého vojáka představuje závazný právní a morální akt (Láník, 2019).

### **2.3 První zmínky o Aktivní záloze dobrovolné**

O AZD již pojednává zákon č. 218/1999 Sb., o rozsahu branné povinnosti a o vojenských správních úřadech (branný zákon), ve kterém se AZD předurčuje k doplnění OS za nouzového stavu, konkrétně za stavu ohrožení státu nebo válečného stavu, avšak pouze v tom případě, pokud je uzavřena dohoda o vojensko-odborné připravenosti, která představuje schopnost vojáka účinně plnit úkoly na úrovni jeho odbornosti. Tato dohoda se uzavírá na dobu dvou až pěti let. Dle uvedeného zákona AZD tvoří mimo jiné bývalí vojáci, případně odvedenci, jimž byla služba prominuta, jedná se tedy o vojáky mimo činnou službu. (Česko, 1999)

V zákoně č. 220/1999 Sb., o průběhu základní nebo náhradní služby a vojenských cvičení a o některých právních poměrech vojáků v záloze (dále jen „VvZ“), se již hovoří o některých právních poměrech VvZ, mimo jiné se zákon již zabývá výkonem VvZ na vojenských cvičeních a dle potřeb zařazením u útvarů OS, např. u AČR, Hradní stráže nebo Vojenské policie. Rovněž dle dosažení hodnosti upravuje nárok na služné v době cvičení. (Česko, 1999)

V roce 2002 došlo zákonem č. 128/2002 Sb., o rozsahu branné povinnosti a o vojenských správních úřadech, mimo jiné ke změně výše uvedené zákona, přičemž za podstatnou změnu lze považovat předurčení AZD pro doplnění OS v době „míru“. Rovněž je zde již konkrétně definován rozměr vojenských cvičení a jednotlivých vojenských hodností. (Česko, 2002)

## **2.4 Aktivní záloha jako plnohodnotná složka ozbrojených sil České republiky**

Dnem 1.1.2015 se na základě zákona č. 585/2004 Sb., o branné povinnosti a jejím zajišťování (branný zákon), stala AČR plně profesionální. Uvedeným zákonem byl na základě zákonných ustanovení rovněž přijat nový název „Aktivní záloha“, namísto předchozí AZD. V uvedeném zákoně jsou již definovány konkrétní podmínky pro přijetí uchazeče do AZ, včetně zdravotní způsobilosti a následného zařazení u jednotlivých KVV. Rovněž je zde definována příprava na plnění úkolů včetně plnění úkolů OS ČR a výkon pravidelných vojenských cvičení. Zákon však umožňuje zařazení vojáka v AZ na dobu nejdéle tří let. (Česko, 2004)

## **2.5 Přijetí zákona o službě vojáků v záloze**

V roce 2016 dochází ke zrušení zákona č. 220/1999 Sb., který je nahrazen dlouho očekávaným zákonem č. 45/2016 Sb., o službě vojáků v záloze. Uvedený zákon již konkrétně upravuje podmínky zařazení, vyřazení a pozastavení zařazení pro vojáky v AZ, vedení údajů v registru vojáků v AZ (§ 3), peněžní náležitosti včetně odměn a finanční podpory pro zaměstnavatele, podmínky užívání vojenského stejnokroje v době služby i mimo službu, práva na rekondiční pobyt v případě zahraničních operací a další podmínky spojené s výkonem vojáků zařazených v AZ. (Česko, 2016)

Avšak v registru vojáků v AZ, výše uvedeném § 3 „Zákon nesprávně uvádí, že osobní údaje uvedené v komentovaném ustanovení jsou evidovány i pro účely poskytování odměny, což však není pravdou, protože pro ustanovení odměny (případně zvýšené odměny) tyto údaje vůbec nejsou třeba“ (Andrášek, 2021, s. 18). V registru vojáků v AZ totiž postačuje pouze údaj o počtu dní, kterých se voják v AZ v kalendářním roce účastnil pravidelného vojenského cvičení a době, po kterou byl voják v AZ zařazen. (Andrášek, 2021)

### 3 AKTIVNÍ ZÁLOHA OZBROJENÝCH SIL ČESKÉ REPUBLIKY

AZ je v dnešní době již nedílnou a důležitou součástí OS ČR, přičemž primárně je předurčena k jejich doplňování. Pro AČR je nezbytná a ztělesňuje jakési spojení mezi civilním a vojenským světem. AZ je vytvářena v době míru na základě dobrovolného převzetí výkonu branné povinnosti dle zákona č. 585/2004 Sb., o branné povinnosti a jejím zajišťování (branný zákon). Ke vstupu do AZ může zažádat každý občan, který po dosažení 18 let svého věku a po splnění zákonem stanovených podmínek podá písemnou žádost na příslušné KVV. Do AZ je následně zařazen rozhodnutím jednotlivých KVV na dobu nejdéle 3 let, přičemž po uplynutí této doby může požádat o zařazení opakovaně. Do AZ mohou být rovněž zařazeni bývalí vojáci z povolání, kteří o vstup do AZ zažádají do dvou let od ukončení jejich služebního poměru. (Česko, 2004)

Vládou schválená koncepce výstavby AČR z roku 2015 na období do roku 2025 a následná navazující koncepce schválená v roce 2019 na období do roku 2030 počítá nejen s náborem nových profesionálních vojáků a posílení role AZ, ale rovněž počítá s výměnou zastaralé techniky, modernizací letištní infrastruktury a modernizací OS jako celku. Koncepce řeší míru připravenosti armády na nepředvídatelné hrozby, vyšší míru nejistoty a nestability, s cílem efektivnosti a akceschopnosti pro uvedené období, potažmo pro první polovinu 21. století. (Ministerstvo obrany, 2015; Ministerstvo obrany, 2019)

#### 3.1 Výstavba do roku 2025

Koncepce výstavby AČR, respektive AZ do roku 2025 vychází z koncepce z roku 2015, přičemž předpokládaný nárůst vojáků v AZ do roku 2025 je do celkového počtu 5 000 osob. Počty AZ v jednotlivých letech znázorňuje níže uvedená tabulka 1. Záměrem uvedené koncepce je mimo výše uvedené především využití AZ v rámci jednotlivých útvarů AČR na území KVV s jednotkami lehkého typu, jako jsou prapory, roty a čety. Rovněž se počítá s postupnou systemizací pro působení ve specifických odbornostech a štábech. Uvedená koncepce odráží vývoj bezpečnostního prostředí a zároveň upozorňuje na rozvoj AČR a její dlouhodobé podfinancování. Mezi rizika a hrozby nenaplnění koncepce pak patří pokles výkonu ekonomiky ČR, nedodržení politických příslibů, korupční jednání při zadávání veřejných zakázek, konkurenceschopnost AČR na trhu práce, nečinnost při rozvoji domácího obranného průmyslu se zapojením k novým inovacím, pomalé tempo zavádění právních norem pro potřeby AČR a další. Úsilí rozvoje bylo rovněž zpomaleno v letech 2009 až 2013, a to významným poklesem finančních prostředků ve prospěch AČR. Rovněž

naplněnost personálu u útvarů a v zařízeních v té době dosahovala pouhých 60 – 80 procent, přičemž vojenský materiál neodpovídal tabulkovým počtům v souladu s normami NATO. Jedním z klíčových východisek je tak dlouhodobé a účinné zabezpečení zdrojového rámce, respektive lidských, materiálních a finančních zdrojů. (Ministerstvo obrany, 2015)

Tabulka 1: Počty AZ od roku 2015 do konce roku 2022.  
(Ministerstvo obrany, 2023)

Rok	Aktivní záloha
2015	1259
2016	1488
2017	2270
2018	2853
2019	3236
2020	3440
2021	3615
2022	4191

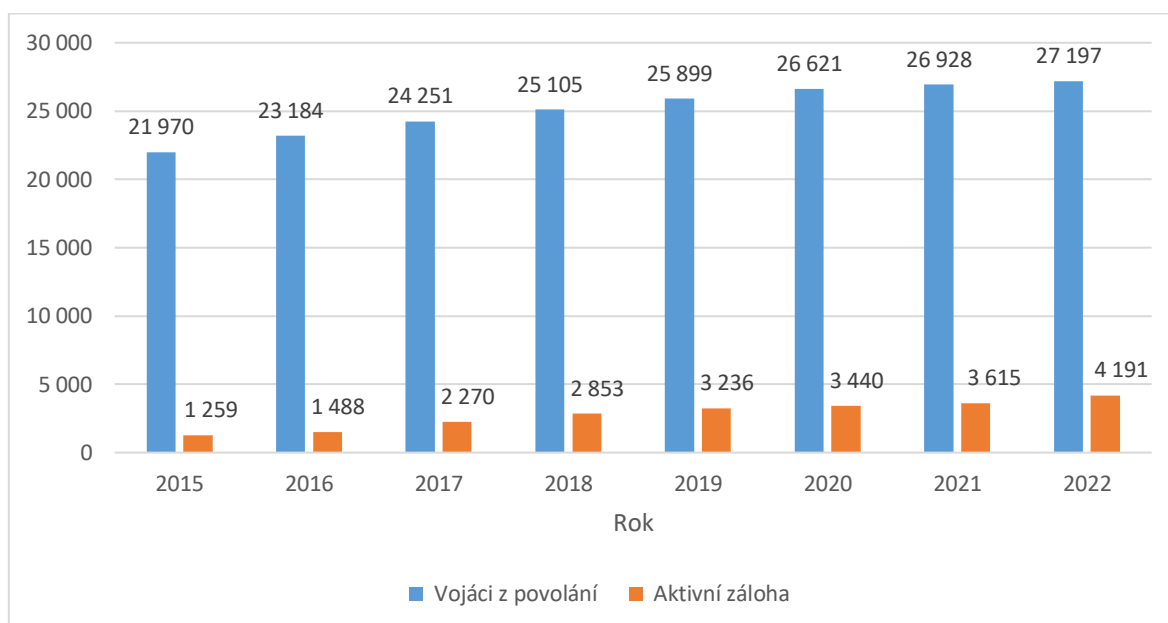
Koncepce výstavby AČR do roku 2025 předpokládá nárůst vojáků v AZ do celkového počtu 5000 osob (Ministerstvo obrany, 2015).

### 3.2 Výstavba do roku 2030

V roce 2019 vydalo ministerstvo obrany ČR novou koncepci, přičemž tato do roku 2030 předpokládá s naplněním vojáků v AZ do počtu 10 000 osob a profesionálních vojáků do počtu 30 000 osob. Počty AZ s profesionálními vojáky porovnává níže uvedený obrázek 1. Jednou z priorit naplnění tohoto stavu je mimo jiné získání odborníků do AZ v oblasti informačních operací a moderních technologických prostředků, neboli kybernetických sil. Tito odborníci jsou v globálním bezpečnostním prostředí vzhledem ke stále se rozvíjejícím moderním technologickým hrozbám „žádaným zbožím“. Koncepce rovněž zdůrazňuje udržení tempa nábory nových AZ, se snahou k udržení vojáků z povolání po odchodu z armády a jejich začlenění do AZ a to z důvodu jejich zkušeností a výcviku. Těmto odchodícím vojákům mají být nabídnuta služební místa specialistů, ve velitelských sborech

a štábech na všech úrovních řízení AZ. Rovněž je kladen důraz na přezbrojení jednotek AZ, pořízení nové techniky, výzbroje a materiálu. Společně s uvedenými plánovanými opatřeními budou teritoriální jednotky AZ schopny samostatného operačního nasazení na celém území ČR při ochraně objektů důležitých pro obranu státu. Těmito jsou např. stavby a pozemky (vojenské újezdy), které mají z vojenského, politického nebo hospodářského hlediska bezpečnostní význam pro zajištění obrany státu. (Ministerstvo obrany, 2019)

Uvedený graf porovnává počet vojáků z povolání s počty AZ od roku 2015 do roku 2022.



Obrázek 1: Srovnání počtu vojáků z povolání a AZ v jednotlivých letech.

(Ministerstvo obrany, 2023)

Koncepce výstavby AČR do roku 2030 předpokládá nárůst profesionálních vojáků do počtu 30 000 osob a vojáků v AZ do počtu 10 000 osob (Ministerstvo obrany, 2019).

### 3.3 Charakter služby v Aktivní záloze

Každý občan, který se rozhodne vstoupit do AZ, by si měl nejprve uvědomit, co takový důležitý krok v jeho životě znamená. Je to velké životní rozhodnutí a proto by si měl nejprve zjistit veškeré informace, co takový závazek obnáší. Mnohdy si totiž žadatelé neuvědomují, že vstupem do AZ přijdou o svůj volný čas, který dříve trávili s rodinou, přáteli či věnováním se vlastním koníčkům. Vstupem do AZ jde tedy v podstatě o dobrovolný slib věrnosti v zájmu bezpečnosti naší země a jeho občanům. Každý si musí uvědomit, že způsob vojenského života je velmi náročný, ať už po fyzické, tak psychické stránce. Nedílnou

součástí je pak permanentní připravenost pro nasazení při krizových situacích. Pokud je o tomto všem občan pevně přesvědčen, nic již nebrání k vyplnění registračního formuláře pro zařazení do AZ, který je možno zaslat prostřednictvím webových stránek nebo písemnou formou na rekruční střediska. (Čech, 2020)

### 3.4 Podmínky k přijetí

Mezi základní podmínky pro přijetí do AZ patří:

- dosažení 18 let věku,
- mít občanství České republiky,
- potřeba ozbrojených sil,
- být zdravotně způsobilý (dle vyhlášky č. 357/2016 Sb., o zdravotní způsobilosti k výkonu vojenské činné služby),
- být trestně bezúhonný (dle platného opisu rejstříku trestů).

Mezi další podmínky patří:

- mít minimálně střední vzdělání s výučním listem,
- učinění prohlášení, že žadatel není sympatizantem hnutí, které podporuje rasovou nebo náboženskou nesnášenlivost, rovněž tak potlačování práv a svobod člověka,
- žadatel nesmí být ve služebním poměru PČR, Celní správy, Hasičského záchranného sboru, tajných služeb apod.

Poslední krokem k zařazení do AZ je vydání rozhodnutí ředitele jednotlivých KVV o zařazení žadatele do AZ (Ministerstvo obrany, 2022).

Po vstupu mají AZ oproti profesionálním vojákům a ostatním bezpečnostním složkám výhodu v tom, že můžou vykonávat jinou výdělečnou činnost, být členy politických stran nebo politického hnutí (Česko, 2016).

### 3.5 Základní příprava a výcvik

Voják v AZ, který doposud neměl žádné zkušenosti s vojenskou činnou službou, je nejprve zařazen do kurzu základní přípravy (dále jen „KZP“), který absolvuje u Velitelství výcviku na Vojenské akademii ve Vyškově, a to v době trvání 4 týdnů, zpravidla 4krát ročně. Pokud si však voják zažádá, může se ho účastnit ve dvou částech po 2 týdnech. Cílem kurzu je



naučit AZ potřebným dovednostem k boji, manipulaci a střelbě z útočné pušky a naučit AZ zásadním a podstatným činnostem pro přežití na bojišti. Rovněž je důležité po psychické a morální stránce v každém nalézt přesvědčení a vůli k plnění nejnáročnějších úkolů. Hodnota přípravy pak spočívá v tělesné, střelecké, taktické, topologické a zdravotnické přípravě, přičemž nejdůležitějším bodem je právě část taktická. Výjimku z kurzu pak mají některé specifické odbornosti, jako jsou zdravotníci a IT specialisté, pro které je kurz zkrácen na 2 týdny. (Aktivní záloha, n.d.)

Po absolvování tohoto výcviku se záložníci radí ke svým jednotkám, se kterými se účastní pravidelných vojenských cvičení v trvání do 12 týdnů v prvním roce. Předmětem tohoto výcviku je už specializace dané jednotky. V dalších letech voják zařazen v AZ již vykonává tato cvičení v trvání do 6 týdnů v kalendářním roce. Bývalý vojáci z povolání pak po zařazení do AZ vykonávají tato cvičení v trvání do 6 týdnů v kalendářním roce, jsou tedy od základního výcviku osvobozeni. Voják v AZ může rovněž požádat KVV o povolání na dobrovolná vojenská cvičení. Pokud jsou mu ze strany KVV tato cvičení povolena, konají se v délce do 12 týdnů v kalendářním roce. Pokud se voják v AZ připravuje na operační nasazení, vykonává pravidelná vojenská cvičení v kalendářním roce rovněž do 12 týdnů. (Ministerstvo obrany, 2022)

Dle zákona:

*1) Voják v aktivní záloze vykonává službu v operačním nasazení, a to podle potřeb ozbrojených sil, v délce do 7 měsíců v kalendářním roce*

*a) na území České republiky, nebo*

*b) mimo území České republiky, pokud s takovou službou vysloví prokazatelný souhlas (Česko, Zákon č. 585/2004 Sb., § 12a).*

Operačním nasazením se rozumí:

- v rámci území ČR – plnění úkolů při zabezpečení a provedení záchranných prací při živelných pohromách, plnění úkolů v rámci PČR, respektive Integrovaného záchranného systému, střežení významných objektů pro obranu státu, úkolů spojených s výpomocí či podporou spojeneckých vojsk na území státu, humanitární činnost,
- mimo území ČR – plnění úkolů v zahraničních misích a operacích, avšak pokud s touto službou voják v AZ zřejmě vyjádří svůj souhlas. (Ministerstvo obrany, 2022)

### 3.6 Uspořádání jednotek

Jednotky AZ členíme dle dvojího typu, a to dle teritoriálních sil zařazených u jednotlivých KVV a dle jednotek zařazených u útvarů AČR.

#### **Jednotky zařazené u jednotlivých KVV – primárně určené pro střežení objektů důležitých pro obranu státu**

Jednotky teritoriálních sil AZ:

- AZ Velitelství teritoria Tábor, pěší roty AZ KVV hlavního města Praha, Praha - střední Čechy, Ústní nad Labem, Liberec, Plzeň, Karlovy Vary, České Budějovice, Pardubice, Hradec Králové, Jihlava, Ostrava, Olomouc, Brno a Zlín.

#### **Jednotky zařazené u útvarů AČR – primárně určené k posílení schopností útvarů AČR**

Jednotky pozemních sil AZ:

- Velitelství pozemních sil Olomouc, spojovací rota velitelství 4. brigády rychlého nasazení Žatec, velitelství 7. mechanizované brigády Hranice na Moravě, palebná baterie 13. dělostřeleckého pluku Jince, 14. pluk logistické podpory Pardubice, 15. ženijní pluk Bechyně, 31. pluk radiační, chemické a biologické ochrany Liberec, mechanizované rota 41. mechanizovaného praporu Žatec, mechanizovaná rota 42. mechanizovaného praporu Tábor, rota komando 43, výsadkového pluku Chrudim, motorizovaná rota 44. lehkého motorizovaného praporu Jindřichův Hradec, 53. pluk průzkumu a elektronického boje Ostrava, mechanizovaná rota 71. mechanizovaného praporu Hranice na Moravě, mechanizovaná rota 72. mechanizovaného praporu Páslavice, tanková rota 73. tankového praporu Páslavice a mechanizovaná rota 74. mechanizovaného praporu Bučovice.

Vzdušné síly AZ:

- Velitelství vzdušných sil Praha, Správa letiště Pardubice, 21. základna taktického letectva Čáslav, 22. základna vrtulníkového letectva Sedlec – Včelčice u Náměště nad Oslavou, 24. základna dopravního letectva Praha, prapor podpory 25. protiletadlového raketového pluku Strakonice a 26. pluk velení, řízení a průzkumu Brandýs nad Labem.

Speciální síly AZ:

- Centrum podpory speciálních sil Olomouc a 601. skupina speciálních sil Prostějov.

Kybernetické a informační síly AZ:

- Velitelství kybernetických sil a informačních operací Brno a skupina kybernetických sil a informačních operací Olomouc.

Vojenská policie AZ:

- Hlavní velitelství Vojenské policie (dále jen „VP“) Praha, velitelství ochranné služby VP Praha, velitelství VP Olomouc a Tábor.

Ostatní jednotky a velitelství AZ:

- Velitelství pro operace Praha, velitelství výcviku – Vojenská akademie Vyškov, posádkové velitelství Praha,
- Vojenské zpravodajství AZ Praha,
- Hradní stráž AZ Praha.

Jednotky AZ v podřízenosti agentur AČR:

- Agentura vojenského zdravotnictví Ministerstva obrany (dále jen „MO“) Hradec Králové a Těchonín, Agentura logistiky MO Brandýs nad Labem a Agentura komunikačních a informačních systémů MO Praha. (Aktivní záloha, n.d.)

### **3.7 Dobrovolné zařazení občanů na vojenské cvičení**

Důvodem zavedení dobrovolného vojenského cvičení (dále jen „DVC“) bylo umožnit občanům ČR podílet se na obraně svého státu a rovněž zvýšit počty záložníků pro nutnost případného doplňování OS ČR. DVC je tedy určeno pro ty občany, kteří se chtějí z vlastní vůle připravovat k obraně země a bránit ji proti vnějšímu napadení a kteří z pracovních nebo jiných povinností nemohou, ač by chtěli, vykonávat vojenskou činnou službu v AZ. Takový občan, neboli zájemce pak musí dle místa trvalého bydliště požádat příslušné KVV o účast na takovém cvičení, přičemž tak může na základě zákona č. 585/2004 Sb., o branné povinnosti a jejím zajišťování (branný zákon), ve znění pozdějších předpisů, dobrovolně převzít výkon branné povinnosti. Pokud splní stanovené podmínky, které jsou pro přijetí obdobné, jako pro uchazeče o zařazení do AZ, stává se vojákem v záloze a na DVC je pak povolán nejdéle do 2 let od podání jeho žádosti. Po tom, co je na DVC povolán, je posuzován jako voják ve vojenské činné službě a stává se tak příslušníkem OS ČR. Průběh jeho výkonu upravuje zákon č. 45/2016 Sb., o službě vojáků v záloze, ve znění zákona č. 294/2017 Sb., (Ministerstvo obrany, 2022)

Na vojáky v záloze vykonávající DVC se však v době míru nevztahují povinnosti jako na vojáky v AZ, tedy povinnost dle aktuální nutnosti OS ČR nastoupit k výkonu činné služby a rovněž oproti vojákům v AZ neplní úkoly mimo území ČR. Pokud záložník v minulosti nevykonal vojenskou službu, absolvuje v kalendářním roce DVC v délce do 12 týdnů, včetně 4týdenní základní přípravy ve vojenské akademii ve Vyškově. Záložník v minulosti s vykonanou vojenskou službou absolvuje 12týdenní cvičení u stanoveného vojenského útvaru. Záložník pak může být s jeho souhlasem během kalendářního roku povolán na 30 dnů služby v operačním nasazení na území ČR, a to primárně na záchranné práce při závažných situacích ohrožující životy, majetkové hodnoty a práce při živelních pohromách. (Ministerstvo obrany, 2022)

## 4 ZÁLOHY NĚKTERÝCH STÁTŮ SEVEROATLANTICKÉ ALIANCE V EVROPĚ

Tak jako ČR, budují i státy NATO své jednotky záloh, které v moderních ozbrojených silách hrají nepostradatelnou roli, přičemž v některých státech pak mají tyto jednotky dlouhodobou tradici. Primárně jsou jednotky záloh tak jako v ČR, budovány pro doplňování OS z důvodu posílení armády za stavu ohrožení státu nebo za válečného stavu, přičemž jsou nepostradatelnou součástí Aliance. Snahou je pak propojení armády s civilní veřejností. NATO však nemá své vlastní síly z řad záložníků, ale se záložníky je propojeno prostřednictvím tří hlavních organizací. NATO je poradním orgánem National reserve forces committee (NRFC), který je orientován na vojenskou koncepci a politiku, dále v otázkách vzdělávání záložníků a jejich výcviku spolupracuje s Interallied Confederation of Reserve Officers (která je známá pod francouzskou zkratkou CIOR) a v neposlední řadě spolupracuje s Interallied Confederation of Medical Reserve Officers (CIOMR), přičemž tato organizace sdružuje zdravotníky ze záložních sil zemí Aliance. Všechny uvedené organizace jsou mezinárodními orgány, které sjednocují záložní organizace dílčích členských států Aliance. Slouží jako jejich základny pro výměnu názorů a snaží se s nimi vzájemně koordinovat své projekty a programy. A právě z tohoto důvodu se společně scházejí na stejném místě a ve stejnou dobu, kdykoli je to možné. (NATO, 2023)

### 4.1 Zálohy v Polsku

Polsko bylo tak, jako ČR přijato za člena NATO v roce 1999, přičemž se svou polohou stalo tzv. předsunutým křídlem jeho východní hranice. Jako jedna z mála zemí NATO vydává na obranu více jak 2 procenta hrubého domácího produktu ročně. Těší se velké podpoře z řad politických představitelů a rovněž má velkou důvěru u polské veřejnosti. (Polska w NATO, 2022)

Vojenská činná služba byla v Polsku pozastavena v roce 2010 za účelem profesionalizace armády. V polovině roku 2022 byl počet vojáků z povolání okolo 111 000, přičemž se všemi druhy ozbrojených sil včetně záložníků dosahoval úctyhodného počtu 160 000 osob. Plán Ministerstva obrany s cílem vytvoření armády v počtu 300 000 vojáků, z toho 250 000 profesionálních vojáků se stal však nereálným. Situace na trhu práce způsobila to, že armáda nedokázala mladým lidem nabídnout takové podmínky, jako soukromá sféra. Rovněž pandemie Covid a také krize na hranicích s Běloruskem byla důsledkem odchodu

zkušených vojáků, kteří byli často unaveni a vyčerpani, respektive rozladěni z toho, že je neměl mnohdy na hranicích kdo nahradit. (Maciej, 2022)

V Polsku jsou zálohy, tak jako v ČR určeny k doplnění potřeb ozbrojených sil. Dělí se na pasivní a aktivní zálohu.

Do pasivní zálohy se řadí bývalí vojáci z povolání a rovněž vojáci, kteří vykonali základní vojenskou službu, tedy osoby, které mají upravený vztah k branné povinnosti. Dále osoby, které složily vojenskou kvalifikaci, ale nevykonaly vojenskou činnou službu a nesložily vojenskou přísahu a rovněž osoby, které absolvovaly dvoutýdenní nebo měsíční dobrovolný vojenský výcvik, ale nesložily vojenskou přísahu. Věková hranice pasivních záloh je do 55 let, u poddůstojnických a důstojnických hodností pak do 63 let. Uvedené zálohy pak mohou být povolány v případě likvidace a následků přírodních katastrof, rovněž tak např. při pátracích akcích. (Horbaczewski, 2023)

Do aktivní zálohy se řadí všichni ti, kteří nevykonávají jiný druh vojenské služby, složili vojenskou přísahu, jsou mladší 55 let, v případě poddůstojnických či důstojnických hodností jsou mladší 63 let a výslovně uvádějí, že v chtějí být členy AZ. Jedná se tedy o bývalé vojáky, rovněž o vojáky ve výslužbě, kteří nepřekročili stanovenou věkovou hranici a osoby po absolvování vojenského kurzu. Po vstupu jsou do AZ zařazeni na dobu neurčitou. Na rozdíl od vojáka v pasivní záloze podstupují častější cvičení a musí se hlásit v kasárnách, a to jednou za čtvrtletí na 2 dny v době pracovního volna a minimálně jednou za tři roky na dobu 14 dní. Počty AZ v Polsku však nejsou veřejnosti známé. (Horbaczewski, 2023)

## 4.2 Zálohy v Německu

Německá spolková republika vstoupila do NATO v roce 1955, kdy tak po druhé světové válce získala opět svoji suverenitu a mohla být přezbrojena nově se budujícím Bundeswehrem, který se stal zastřešující organizací v řízení OS a jeho civilních složek v zemi. Po pádu Berlínské zdi a znovusjednocení s Německou demokratickou republikou, převzal Bundeswehr v roce 1990 východoněmecké ozbrojené složky, načež pak v roce 2011 byla v zemi pozastavena povinná vojenská služba. V roce 2022 byl pak počet vojáků a záložníků Bundeswehru, kteří vykonávali vojenskou službu v celkovém počtu 183 000. Německo jako největší ekonomika v Evropě a rovněž svým postavením na mezinárodní scéně, hraje jednu z nejdůležitějších rolí v Alianci. (Statista Research Department, 2022)

Bundeswehr, tak jako každá armáda, však prochází neustálým rozvojem a to převážně vlivem změn v bezpečnostním prostředí. Mezi cíle nepatří jen posílení početního stavu aktivních vojáků německé armády, ale rovněž posílení záložníků, přičemž ročně z aktivní služby odchází okolo 15 000 vojáků. Tito jsou však za dobu služby dobře vycvičeni a právě z tohoto důvodu je těmto vojákům po odchodu z aktivní služby nabízena služba u záložníků. Každý občan, který se rozhodne jako záložník vstoupit do Bundeswehru, musí absolvovat kurz, po jehož úspěšném dokončení je jako záložník zařazen do jednotek Bundeswehru v závislosti na jeho výcviku a dostupnosti do třech kategorií:

- Jednotky záloh, které posilují jednotky v armádě, zdravotnické službě, námořnictvu, letectvu a rovněž v informačním a kybernetickém prostoru,
- Jednotky záloh územních rezerv, které pod Bundeswehrem podporují civilně-vojenskou spolupráci při krizových situacích,
- Jednotky všeobecných záloh, přičemž v Bundeswehru slouží dle jeho potřeb.

V jednotlivě posuzovaných případech je pak možné na žádost záložníka přejít z jedné kategorie do druhé, prakticky kdykoli. (Bundeswehr, 2021)

### 4.3 Zálohy ve Finsku

Finsko vstoupilo do NATO v roce 2023, symbolicky dne 4. dubna, tedy v den výročí, kdy NATO v roce 1949 vzniklo. Stalo se tak jednatřicátou zemí Aliance. Od oznámení záměru Finska vstoupit do NATO neuběhl ani rok, přičemž jeho přijetí bylo nejrychlejší v historii a stalo se tak nad Pobaltím důležitým severním křídlem Aliance. Ač má Finsko jen okolo 5 a půl milionů obyvatel, je schopno povolát až 280 000 vojáků, i když větší polovinu z těchto vojáků, zhruba asi 180 000, tvoří rezervisté. Jde však o více osob, než má k dispozici pro nasazení např. Velká Británie, kde počet profesionálních vojáků s rezervisty činí okolo 110 000 osob. Finsko je jednou z mála zemí Aliance, ve které je vojenská služba povinná. (Honsů, 2023)

Ve Finsku se branná povinnost týká mužů ve věku od 18 do 60 let, přičemž se ke službě v armádě mohou jako dobrovolnice hlásit i ženy. Odvedenci pak musí vykonávat buď ozbrojenou nebo neozbrojenou brannou nebo civilní službu. Všichni branci nejprve začínají svoji službu u armády ze stejné pozice. Nejprve se účastní vojenského cvičení, přičemž je pak doba služby závislá na výcviku, ke kterému jsou následně zařazeni. Pro ty, co jsou cvičeni k plnění úkolů posádky je tato doba služby v trvání 165 dní. Při výcviku, který vyžaduje zvláštní dovednosti a pro neozbrojenou složku je to 255 dní a pro výcvik

nejnáročnějších speciálních úkolů a rovněž pro poddůstojníky a důstojníky je tato služba v trvání 347 dní. Po základní službě jsou všichni automaticky zařazeni do rezervní zálohy obranných sil, přičemž poddůstojníci a důstojníci jsou zařazeni v záloze do 60 let věku a ostatní do 50 let věku. (Puolustusvoimat, 2023)

Každá armáda, včetně záloh v členství Aliance, představuje v bezpečnostní a obranné politice Evropy, potažmo celého světa významnou roli. K prioritám armád jednotlivých členských zemí proto patří dostatečné obranné výdaje a lepší vzájemná strategická komunikace. Tato opatření jsou nezbytná k posílení schopnosti okamžité reakce na případné nepředvídatelné krize. (Ministerstvo obrany, 2022)



## **II. PRAKTICKÁ ČÁST**

## 5 STAV ČESKÉ SPOLEČNOSTI Z HLEDISKA MOTIVACE AKTIVNÍ ZÁLOHY S DOTAZNÍKOVÝM PRŮZKUMEM

Není cílem práce uchopit téma v plné její složitosti a rozsáhlosti. Pozornost je věnována aspektům společnosti převážně rázu sociálního a politického. Nelze vynechat historické souvislosti a vliv událostí po roce 1989, 1999, 2004 a pak únoru 2022, kdy došlo k vojenskému napadení Ukrajiny ze strany Ruska. To vše pak vyústí v určitý český konglomerát, který vytváří sociálně psychologickou atmosféru podmiňující motivaci občanů ke službě v armádě, respektive v AZ. Vzhledem k české státnosti a společenské atmosféře je nutné zmínit rok 1989, kdy došlo ke změně politického kurzu české politiky směrem na Západ. ČR jako stát a její společnost se vymanila z ruského vlivu, který v zemi vládl od roku 1945 do roku 1989. Z hlediska bezpečnosti státu se ČR stala v roce 1999 součástí NATO a v roce 2004 vstoupila do Evropské unie (dále jen „EU“). Tyto události ovlivnily společnost ve všech oblastech. Obnovily se demokratické principy, hodnoty svobody a vzdělanosti. V kladném smyslu se postupně měnil i vztah společnosti k armádě, respektive k AZ, který byl za socialistické éry značně deformován, zvláště po roce 1968.

Objevily se však vlivy, které začaly společenskou atmosféru narušovat negativně. Začaly společnost rozdělovat. Mezi tyto vlivy patří např. zneužívání informačních technologií, kdy s novodobým trendem sociálních sítí přestali lidé vyhledávat reálný sociální kontakt. *„Sociální sítě přiblížily lidi k sobě tak blízko, že si nikdy nebyli vzdálenější. Nikdy totiž nebylo snazší sdílet s ostatními nejen radost, ale i nespokojenost. Anonymita posiluje dojem, že se uživatelé sítí mohou vyjadřovat ke všemu, o čem se právě hovoří. I když tomu vůbec nerozumějí“* (Tabery, 2017, s. 96). Mezi další negativní vlivy patří politická neslušnost, populismus a v neposlední řadě pak šíření dezinformací.

### 5.1 Cíle dotazníkového průzkumu

Cílem dotazníkového průzkumu je zjistit určitý stav členů AZ, a to z hlediska zejména sociologického. Reakce respondentů na jednotlivé otázky poslouží k zjištění aktuálního stavu úrovně AZ. Otázky jsou formulovány obecnou formou s následným důrazem na motivaci AZ sloužit vlasti, ovlivnění pro vstup do AZ, vnímání vztahu společnosti k armádě, s přihlédnutím ke stinným stránkám naší historie až po válku na Ukrajině.

## 5.2 Tvorba dotazníku

Dotazník je vytvořen a veden v elektronické podobě na internetových stránkách [www.surveymonkey.com](http://www.surveymonkey.com), přičemž webová adresa dotazníku je následně zaslána prostřednictvím výše uvedené platformy či emailu formou odkazu jednotlivým respondentům k vyplnění. Dotazník je automaticky ukončen po sesbírání 100 odpovědí respondentů. Obsahuje celkem 22 otázek. Dle odpovědí pak jsou dle posloupnosti vypracovány jednotlivé grafy. Nutno podotknout, že respondenti jsou před vyplněním dotazníku informováni o plné anonymitě, dobrovolnosti každého z účastníků a o časovém rozsahu pro vyplnění v délce okolo 5 minut.

## 5.3 Respondenti dotazníkového průzkumu

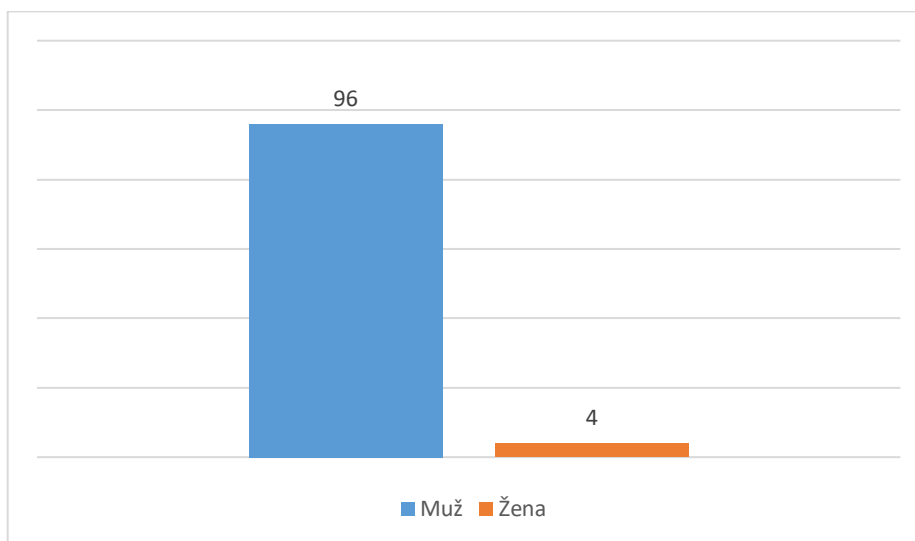
Dotazníkový průzkum je směřován přímo k jednotlivým členům AZ. Za tímto účelem jsou k oslovení respondentů telefonicky či emailem kontaktována některá KVV. Následně je z KVV doporučeno oslovení členů AZ prostřednictvím sociálních sítí, konkrétně platformy Messenger, kde je odkaz na webovou stránku dotazníku zaslán v elektronické podobě na profily konkrétním jednotkám AZ. V uvedené podobě je rovněž odkaz zaslán některým členům AZ z řad akademických pracovníků Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně a některým kolegům autora práce, prostřednictvím e-mailové adresy. Zaslání této podoby je však nepatrné.

## 5.4 Dotazník

Vyhodnocení je utvořeno sloupcovým grafem s číselným zobrazením výsledných hodnot nad každým ze sloupců, přičemž každý je v jiném barevném provedení z důvodu přehlednosti. Dotazník je pak vložen do přílohy P I uvedené práce.

**Otázka č. 1 – Jste muž nebo žena?**

Přehled odpovědí je vyobrazen v následujícím grafu.

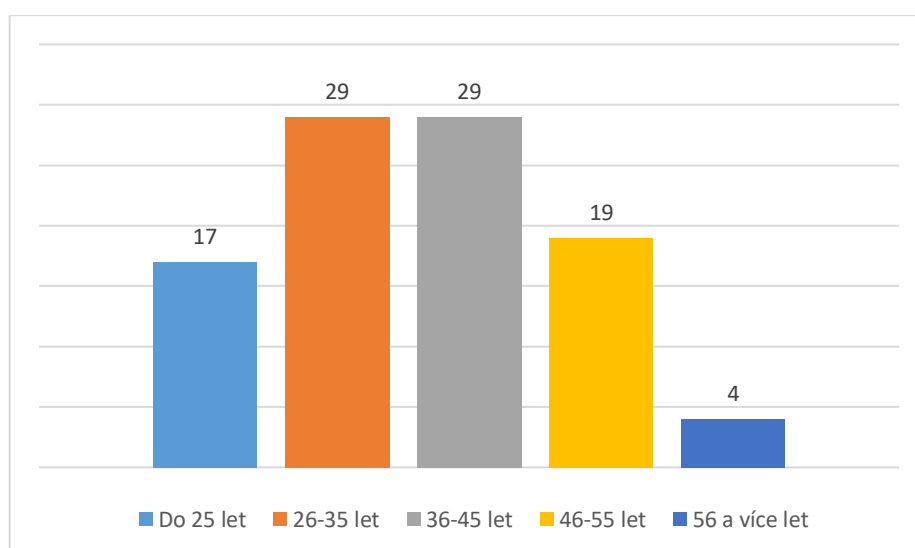


Obrázek 2: Přehled odpovědí k otázce č. 1

Reakce na tento dotaz ukazuje na jednoznačnou převahu mužů, přičemž 96 respondentů jsou muži a jen 4 ženy. Trend zvyšování počtu žen v řadách AZ však postupně roste. V současné době slouží v AČR 14 % žen, což v rámci NATO představuje vysoký nadstandard (Šiška, 2023)

**Otázka č. 2 – Jaký je Váš věk?**

Přehled odpovědí je vyobrazen v následujícím grafu.

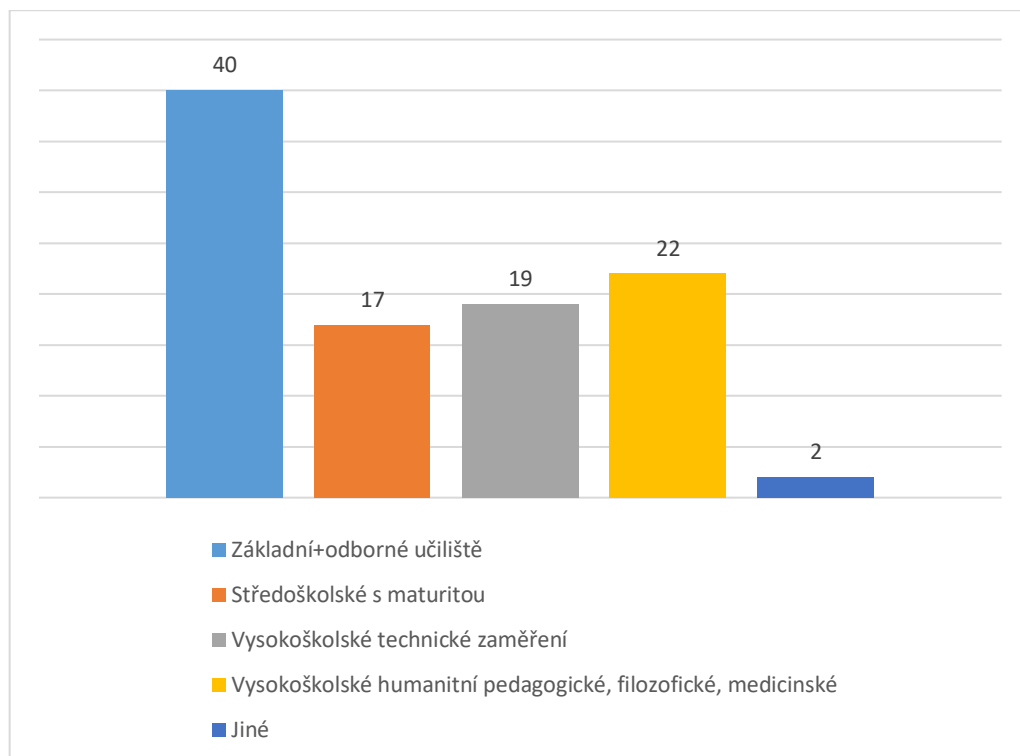


Obrázek 3: Přehled odpovědí k otázce č. 2

Reakce na dotaz ukazuje, že ke vstupu do AZ jsou motivováni přirozeně především mladí lidé a to do věku 45 let, přičemž však nelze nepřehlédnout fakt, že 19 respondentů, respektive 4 jsou starší 46 let, což je z hlediska předání zkušeností mladším ročníkům poměrně vysoké číslo.

### Otázka č. 3 – Jaké máte nejvyšší dosažené vzdělání?

Přehled odpovědí je vyobrazen v následujícím grafu.

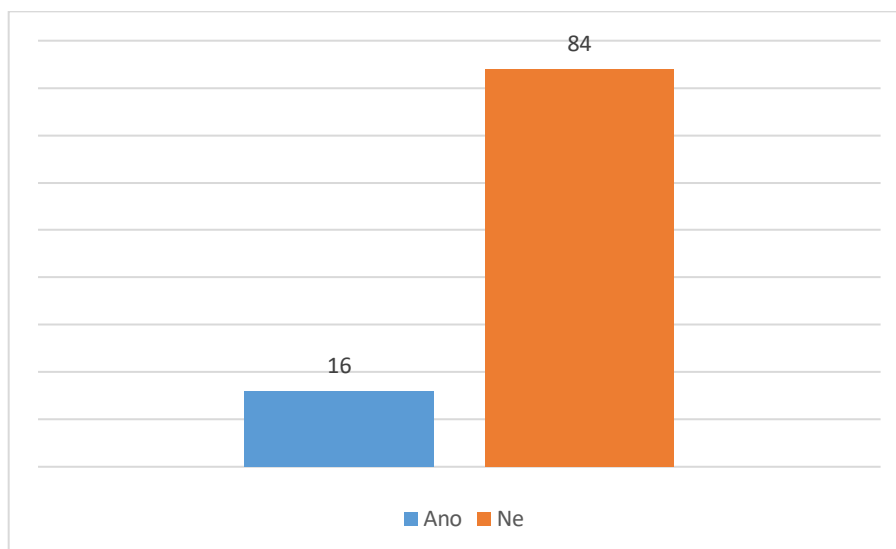


Obrázek 4: Přehled odpovědí k otázce č. 3

Reakce na dotaz ukazuje, že v AZ alespoň na tomto vzorku ukazuje, že převažují členové s vyšším vzděláním, tj. maturitním a vysokoškolským vzděláním, přičemž nelze jakkoli znevažovat AZ s odborným učilištěm.

Otázka č. 4 – Studoval/a jste nějakou vojenskou, bezpečnostní nebo policejní školu?

Přehled odpovědí je vyobrazen v následujícím grafu.

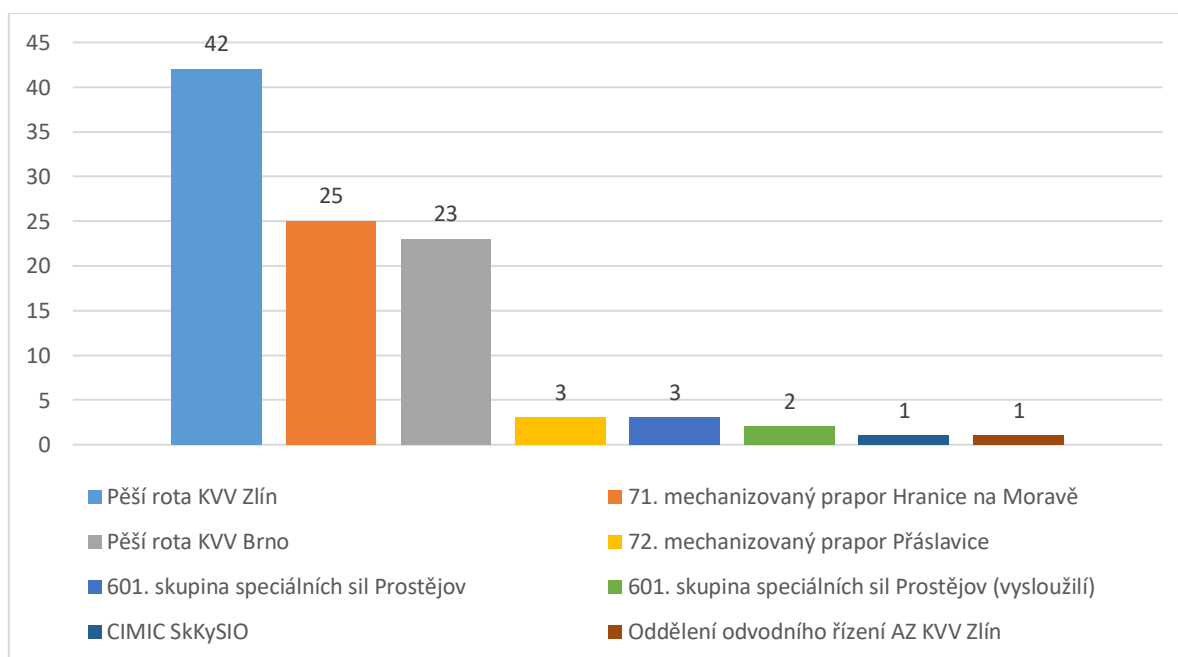


Obrázek 5: Přehled odpovědí k otázce č. 4

Reakce na tento dotaz překvapivě ukazuje na fakt, že většina respondentů nemá zkušenosti z vojenského či bezpečnostního školství.

Otázka č. 5 – U které jednotky Aktivní zálohy jste zařazen?

Přehled odpovědí je vyobrazen v následujícím grafu.

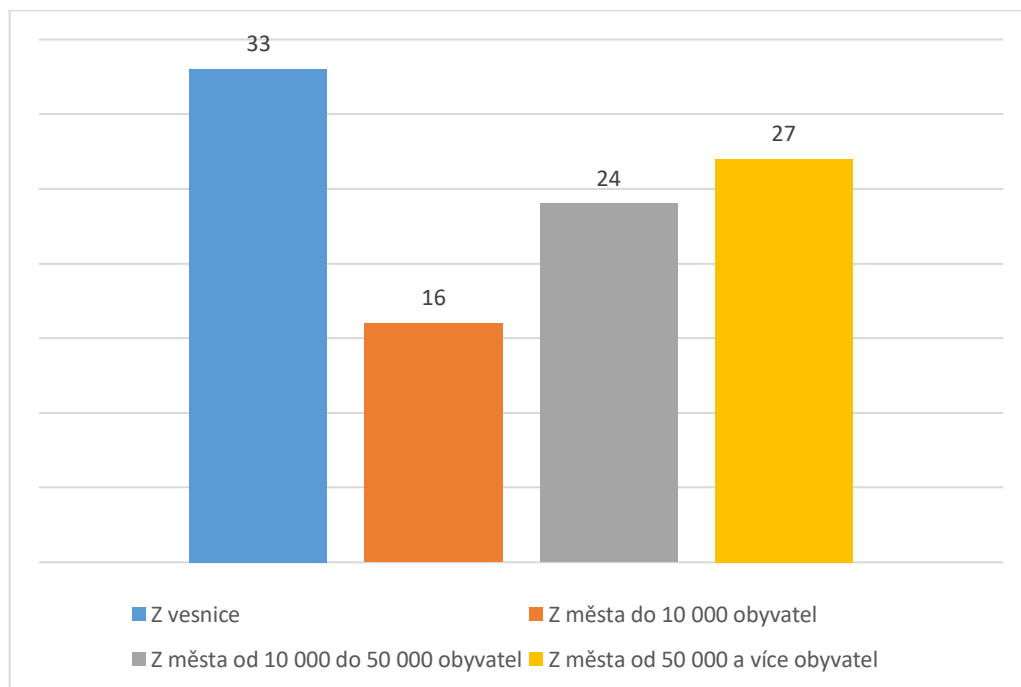


Obrázek 6: Přehled odpovědí k otázce č. 5

Z průzkumu je patrné, že nejvyšší počet respondentů tvoří členové Pěší roty KVV Zlín, a to 42. Následuje 71. mechanizovaný prapor Hranice na Moravě a Pěší rota KVV Brno. Do průzkumu se rovněž zapojili 2 vysloužilí AZ z 601. skupiny speciálních sil Prostějov a 1 člen CIMIC SkKySIO, což je Skupina kybernetických sil a informačních operací Olomouc.

#### Otázka č. 6 – Odkud pocházíte?

Přehled odpovědí je vyobrazen v následujícím grafu.

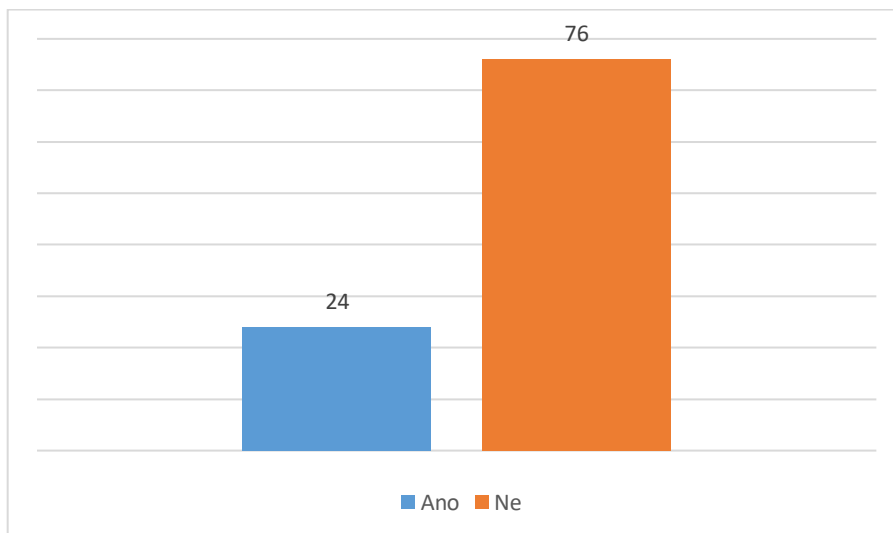


Obrázek 7: Přehled odpovědí k otázce č. 6

Reakce na tento dotaz poukazuje na to, že největší počet příslušníků AZ alespoň strukturovaně pochází z vesnice, z hlediska celkového pohledu pak z měst do 50 tisíc obyvatel. Pokud vezmeme v úvahu, že počet obyvatel na vesnicích je malý, obvykle v řádech několika stovek, pak největším dodavatelem příslušníků AZ jsou právě tyto obce. Když se podíváme jen zběžně na život na vesnicích, tak zjistíme, že téměř každá má sbor dobrovolných hasičů, do jehož činnosti se zapojuje většina dětí i mládeže. Právě tam vznikají první návyky se zapojovat do veřejné činnosti a ochota pomáhat. V mnohých obcích jsou rovněž založené sportovní fotbalové kluby, kde se organizují děti ke sportovní aktivitě, a to od žactva přes dorost až k dospělosti. I tento aspekt hraje svou roli v pozdější motivaci vstupu do AZ.

Otázka č. 7 – **Pocházíte z rodiny, ve které někdo z členů /rodiče, prarodiče, sourozenci/ působili nebo pracovali v bezpečnostních složkách, armáda, policie, záchranné složky?**

Přehled odpovědí je vyobrazen v následujícím grafu.

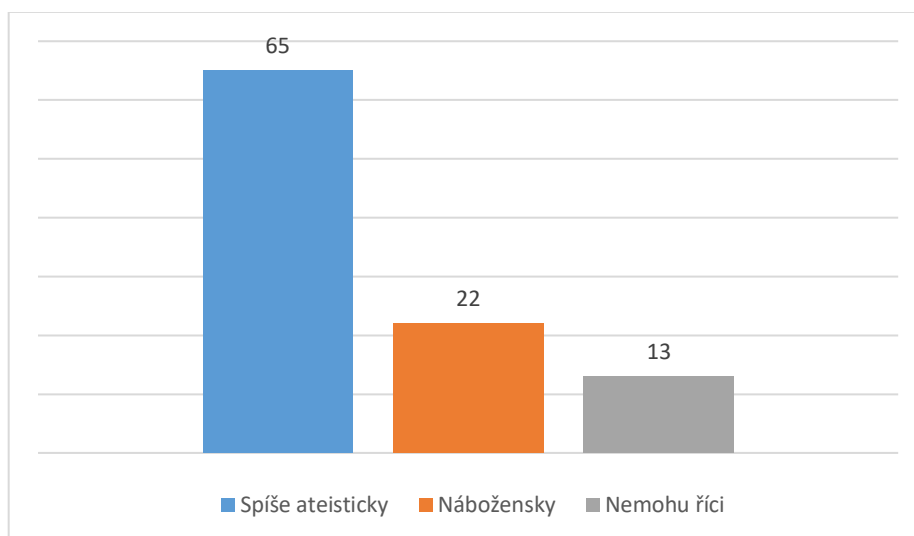


Obrázek 8: Přehled odpovědí k otázce č. 7

Reakce na dotaz nepotvrzuje podmíněnost vstupu do AZ následkem vlivu rodiny profesionálně orientované z hlediska povolání k bezpečnostním složkám státu.

Otázka č. 8 – **Jak byla založena Vaše rodina z hlediska světového názoru?**

Přehled odpovědí je vyobrazen v následujícím grafu.



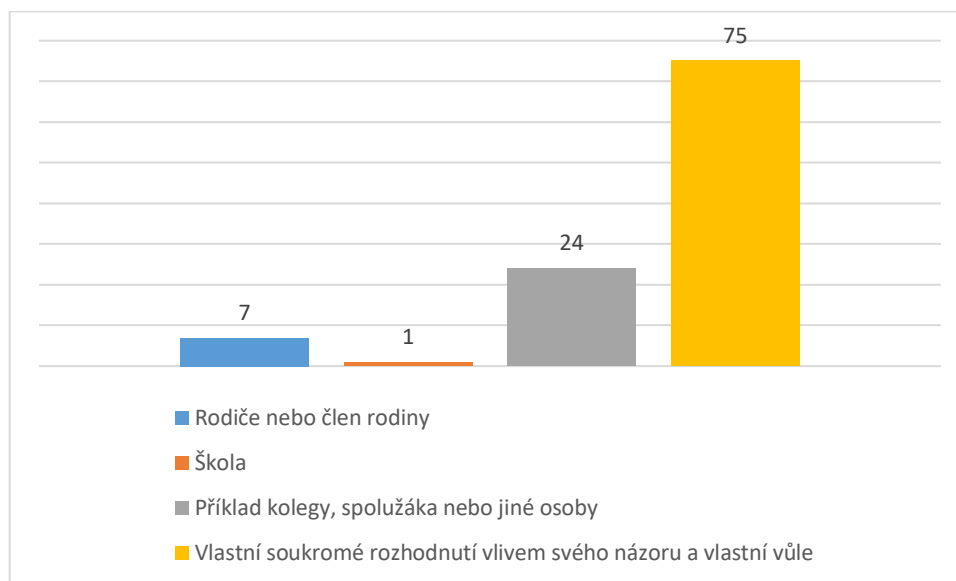
Obrázek 9: Přehled odpovědí k otázce č. 8

Reakce na tento dotaz jen obecně potvrzuje, že jsme společností ateistickou. Ale i tak zhruba jedna čtvrtina uvádí vliv náboženství.



**Otázka č. 9 – Kdo Vás nejvíce ovlivnil pro vstup do Aktivní zálohy?**

Přehled odpovědí je vyobrazen v následujícím grafu.

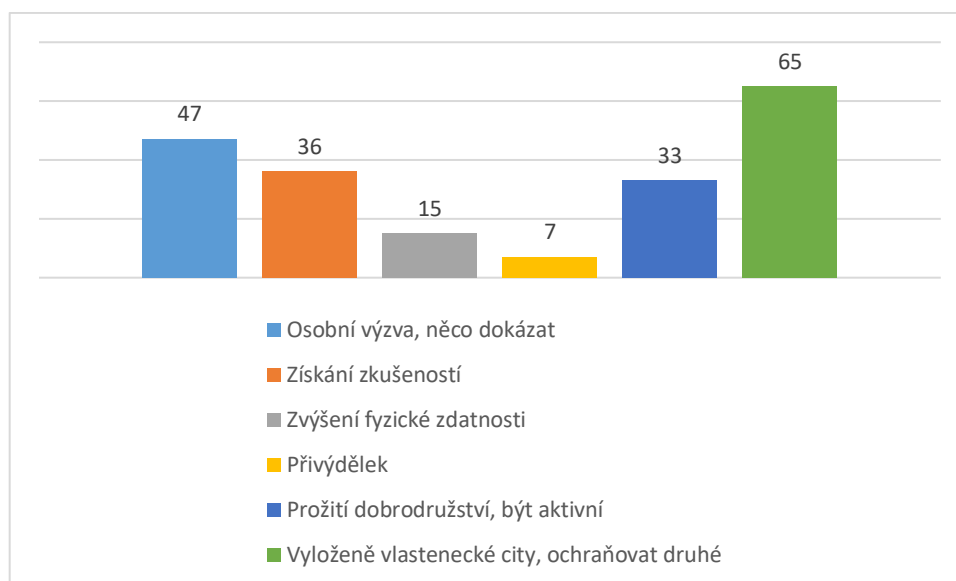


Obrázek 10: Přehled odpovědí k otázce č. 9

Uvedená otázka má jednu nebo více odpovědí. Reakce na dotaz je překvapením, že škola jako faktor ovlivnění je uvedena jen u jednoho respondenta. Drtivá většina uvádí jako faktor ovlivnění své vlastní rozhodnutí a svou vlastní vůli.

**Otázka č. 10 – Co bylo Vaší motivací vstupu do Aktivní zálohy?**

Přehled odpovědí je vyobrazen v následujícím grafu.

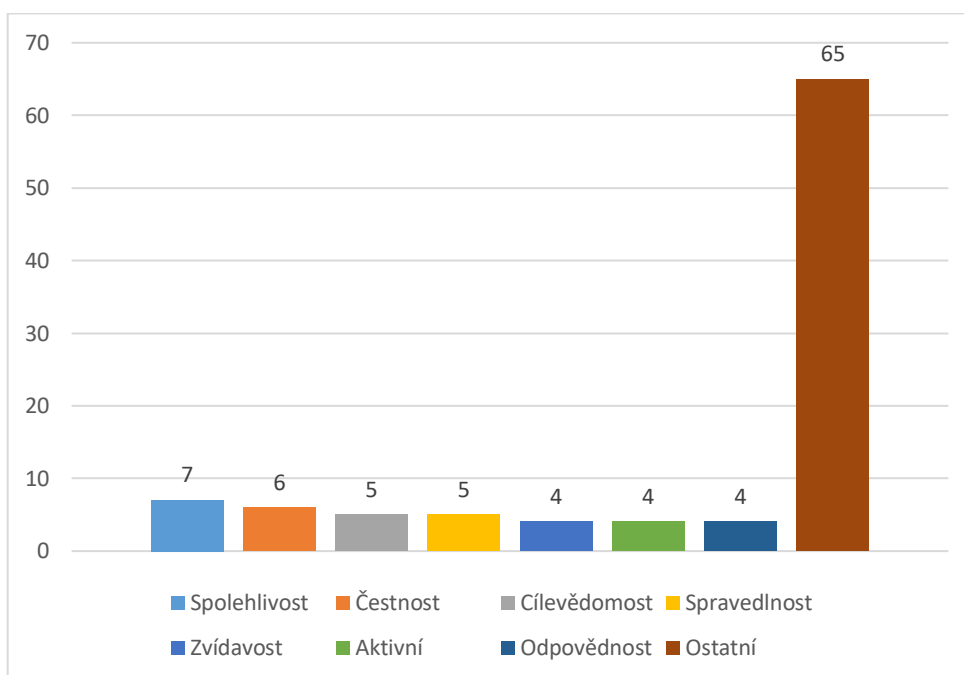


Obrázek 11: Přehled odpovědí k otázce č. 10

Uvedená otázka má jednu nebo více odpovědí. Z reakce na tento dotaz je možné konstatovat, že v motivaci při vstupu do AZ převládají významně vlastenecké city, osobní výzva něco si dokázat, být aktivní a získání nových zkušeností. Na opačném pólu je přivýdělek, přičemž to dokazuje, že lidé do AZ nevstupují kvůli finančnímu ohodnocení, což je v dnešní době příjemné zjištění.

#### Otázka č. 11 – Jaká vlastnost Vaší osobnosti Vás nejvíce charakterizuje?

Přehled odpovědí je vyobrazen v následujícím grafu.

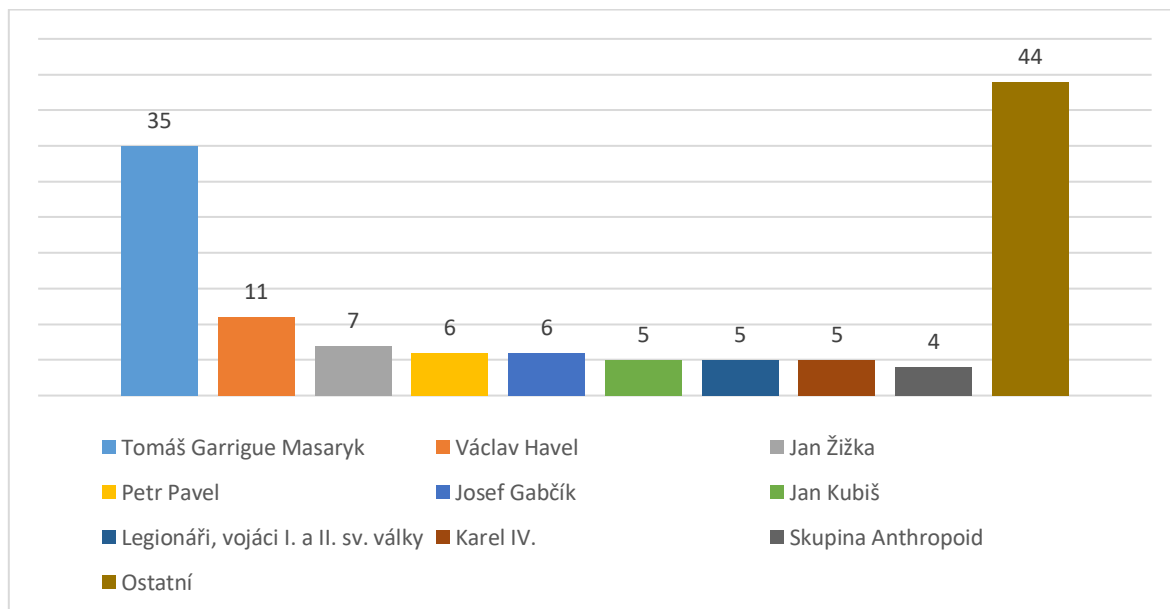


Obrázek 12: Přehled odpovědí k otázce č. 11

Z reakce na dotaz je patrné, že respondenty nejvíce charakterizuje spolehlivost, následovaná čestností, cílevědomostí, spravedlností, zvídavostí, být aktivní a odpovědností. V ostatních 65 odpovědích byly v rozmezí 1 až 3 odpovědí uvedeny další charakteristiky, jako např. pomáhat druhým, důslednost, efektivita, férovost, houževnatost, vůle, víra, neřízený střela, nezlomnost, disciplína, pohodář, realista, samostatnost, trpělivost, pohodář, zodpovědnost, odhodlanost, loajalita, vlastenectví.

Otázka č. 12 – **Jaké osobnosti si v historii naší země ceníte a která Vám slouží jako osobní příklad? Uveďte jméno:**

Přehled odpovědí je vyobrazen v následujícím grafu.

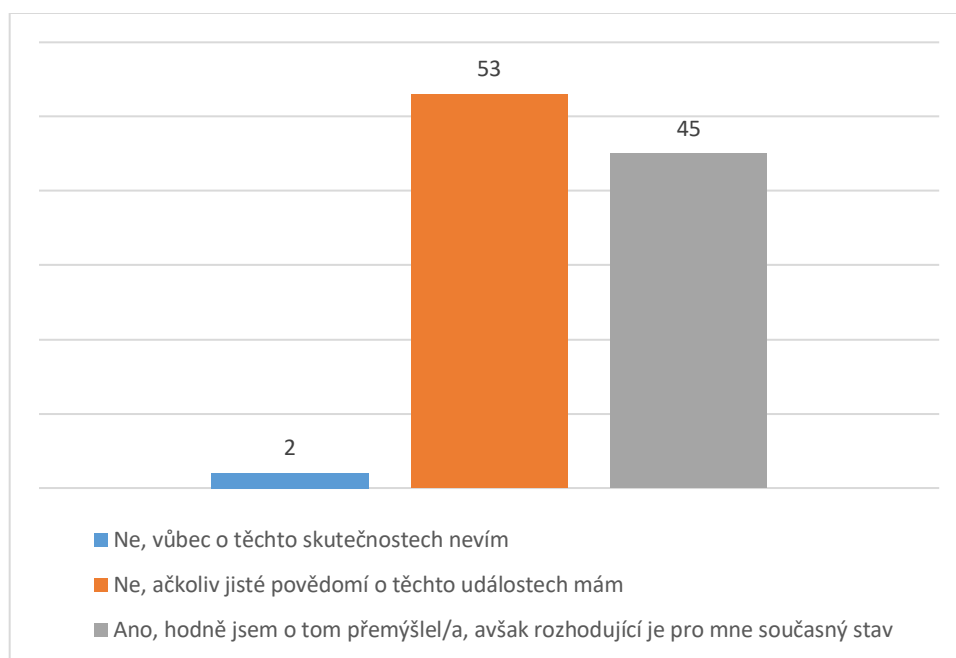


Obrázek 13: Přehled odpovědí k otázce č. 12

Uvedená otázka má jednu nebo více odpovědí. Z reakce na dotaz je patrné, že největší úctu u příslušníků AZ má zakladatel československého státu T. G. Masaryk, následuje Václav Havel, Jan Žižka, nově zvolený prezident republiky Petr Pavel a Josef Gabčík, kteří nasbírali shodně po 6 hlasech. Ostatní vzory jako Kubiš, Legionáři a vojáci I. a II. sv. války, Karel IV. a skupina Anthropoid nasbírali po 5 hlasech. Autorita Masaryka je zřejmě dána vlivem školství po roce 1989, kdy se dějiny Československa začaly vysvětlovat ne tendenčně, ale pravdivě. Do roku 1989 tomu bylo opačně a pojem Masaryk byl obcházen. Ostatní vzory, které jsou v počtu od 1 do 3 hlasů, jsou uvedeny v grafu s označením „Ostatní“ s odpovědí 44 respondentů. Těmito jsou Karel Janoušek, Josef Mašín, Jan Hus (shodně po 3 hlasech), Franz von der Trenck, František Fajtl, Přemysl Otakar II., Jan Ámos Komenský, Milada Horáková (shodně po 2 hlasech), Alois Eliáš, František Křížík, František Kriegel, Hrabě Kinský, Jan Lucemburský, Stanislav Grof, Milan Rastislav Štefánik, Josef Šnejdárek, Josef František, Morávek, Balabán, Jan Palach, Klinovský, Jiří z Poděbrad, Sergej Vojcechovský, Sv. Václav, Ludvík Svoboda, Vladimír Příklad, Jan Werich, Heliodor Píka, Josef Šnejdárek, Tomáš Baťa, Emil Hácha, Václav I. a rovněž Jaromír Jágr (shodně po 1 hlasu). Celkem 9 respondentů pak uvádějí, že žádný vzor nemají.

Otázka č. 13 – Přihlížel/a jste při vstupu do Aktivní zálohy i ke stinným stránkám naší historie, kdy celá řada hrdinů II. světové války, ať už ze západní či východní fronty, byli za své hrdinství pro svou vlast, tou samou vlastní pronásledováni, společensky degradováni a dokonce připraveni o život?

Přehled odpovědí je vyobrazen v následujícím grafu.

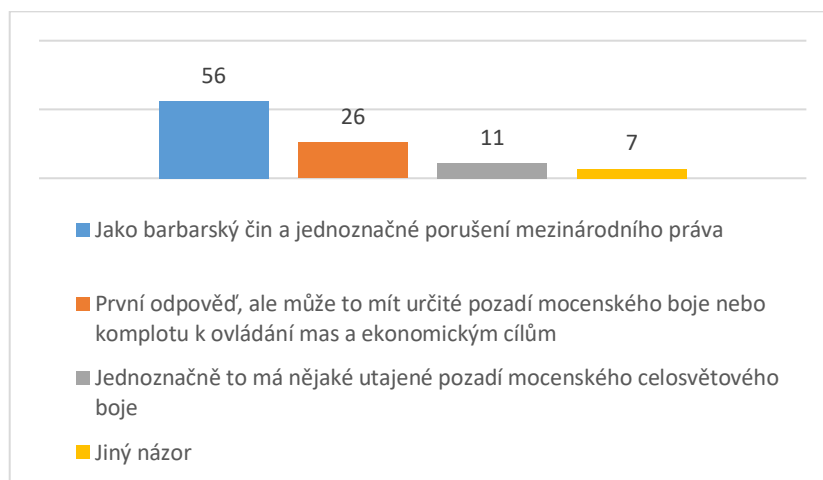


Obrázek 14: Přehled odpovědí k otázce č. 13

Reakce na tento dotaz ukazují významně, že drtivá část příslušníků AZ má povědomí o neblahých reakcích vlasti vůči svým válečným hrdinům v určitých etapách vývoje státu. Svědčí to o vzdělanosti příslušníků AZ, pozitivním vlivu školství a kulturního prostředí naší společnosti. Kinematografie vyprodukovala spoustu děl, které popisují hodnověrně i zajímavě osudy válečných hrdinů našich dějin. Nejen to pak představuje zdroj onoho povědomí respondentů, kteří v 53 případech uvádějí, že povědomí o tom mají, kdy dokonce 45 respondentů o tom hodně přemýšlelo.

## Otázka č. 14 – Jak hodnotíte současnou válku na Ukrajině?

Přehled odpovědí je vyobrazen v následujícím grafu.

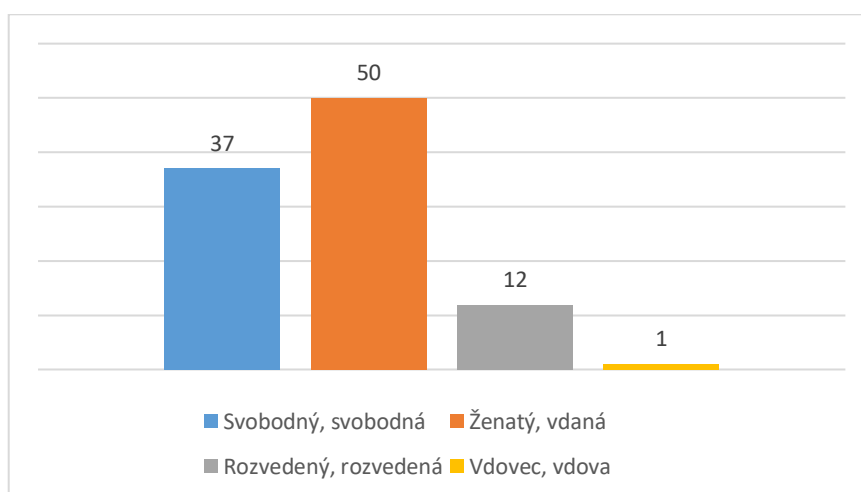


Obrázek 15: Přehled odpovědí k otázce č. 14

Reakcí na dotaz je vcelku pozitivní konstatování, že převážná část považuje konflikt na Ukrajině jednoznačně za porušení mezinárodního práva. Ke konspirativnějším hodnocením tohoto konfliktu se přiznává 37 respondentů, což je sice menšina, nicméně číslo prozrazuje, že konspirace v našem společenském prostředí hraje nemalou roli, samozřejmě k tomu přispívají informační technologie. V 7 případech pak mají respondenti jiný názor.

## Otázka č. 15 – Jaký je Váš stav?

Přehled odpovědí je vyobrazen v následujícím grafu.

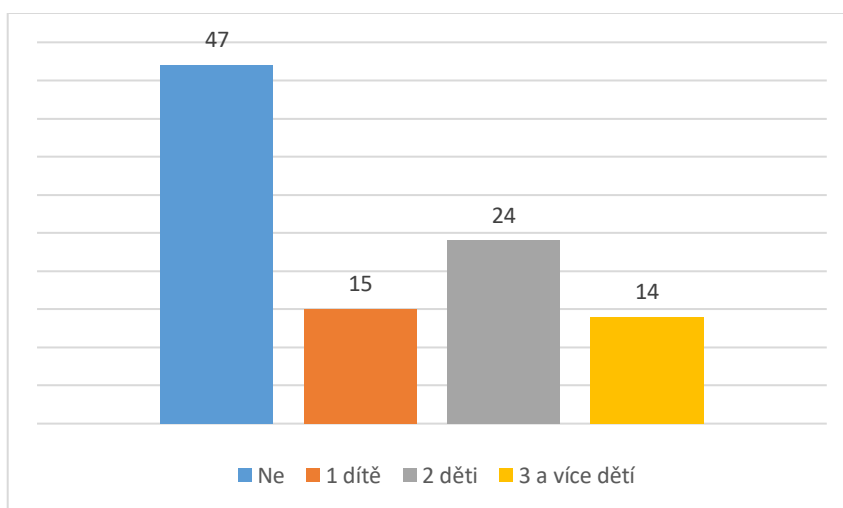


Obrázek 16: Přehled odpovědí k otázce č. 15

V této otázce reakce na dotaz ukazují, že v páru žije 50 příslušníků AZ, zatímco svobodných a rozvedených je celkem 49. Poměr vcelku vyrovnaný, ukazuje společenský trend, že postupně roste počet jedinců žijících mimo manželský či partnerský vztah.

#### Otázka č. 16 – Máte děti?

Přehled odpovědí je vyobrazen v následujícím grafu.

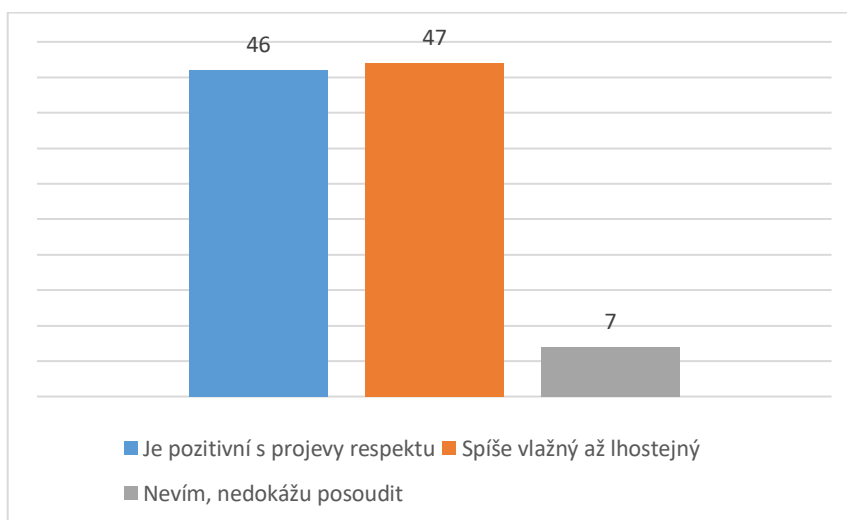


Obrázek 17: Přehled odpovědí k otázce č. 16

Reakce na dotaz prozrazují téměř rovnováhu mezi bezdětnými příslušníky AZ. Těch je 47, 53 příslušníků děti mají, přičemž převažují ti, kteří mají více než 1 dítě. Z toho můžeme usuzovat, že mít děti není žádnou překážkou pro vstup do AZ a odhodlání sloužit vlasti.

#### Otázka č. 17 – Jak vnímáte vztah společnosti k armádě?

Přehled odpovědí je vyobrazen v následujícím grafu.

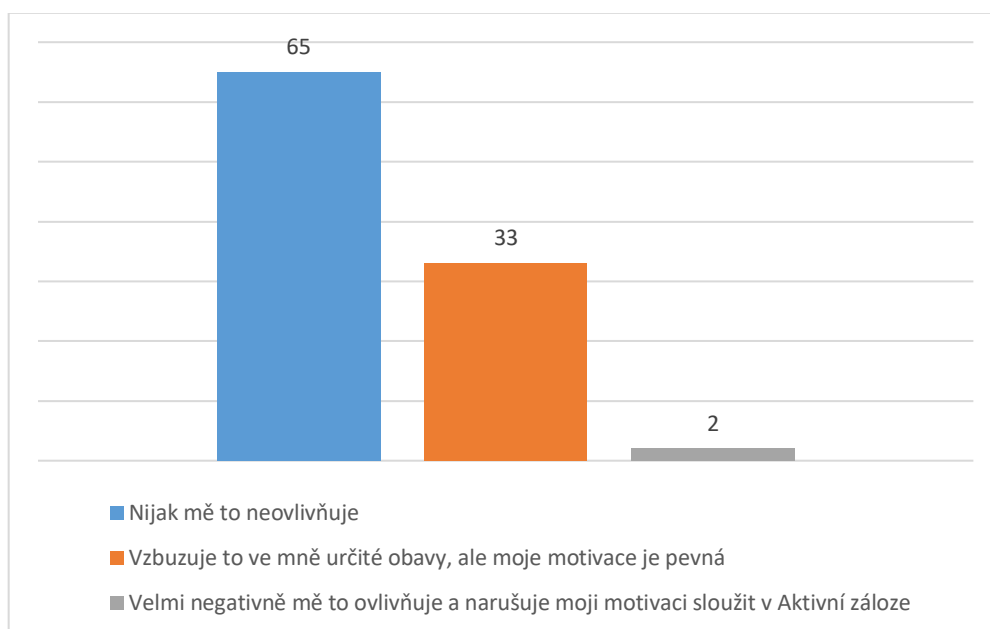


Obrázek 18: Přehled odpovědí k otázce č. 17

Na tuto otázku odpovídají respondenti následovně. 46 uvádí, že společnost má k armádě pozitivní vliv, 47 uvádí, že společnost má k armádě vlažný až lhostejný vztah, 7 respondentů to nedokáže posoudit. Poměrně značná část příslušníků AZ vnímá nedostatečnou podporu společnosti ve službě vlasti, je možné tedy z toho usuzovat, že stav společnosti v tomto aspektu není dobrý.

**Otázka č. 18 – Do jaké míry má na Vaši motivaci být členem Aktivní zálohy stav naší společnosti s ohledem na to, že poměrně velká část občanů zpochybňuje setrvání naší země v EU a v NATO?**

Přehled odpovědí je vyobrazen v následujícím grafu.

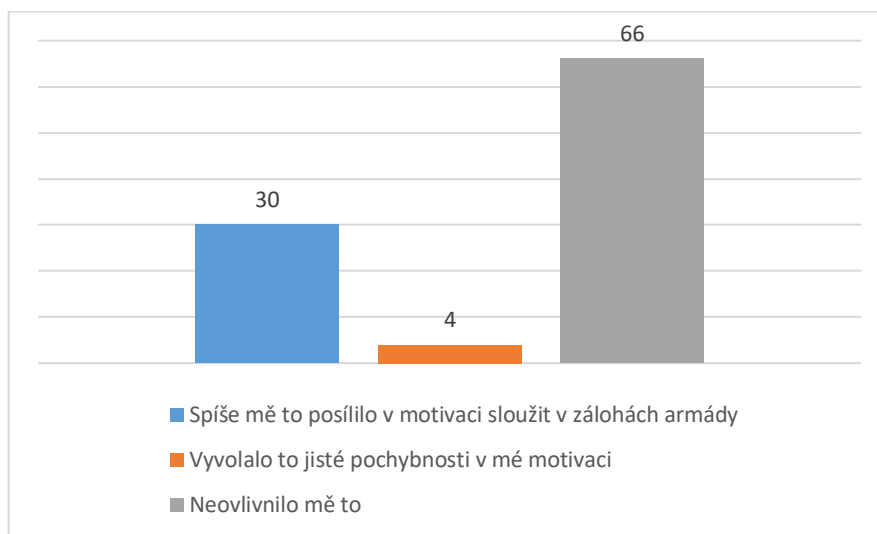


Obrázek 19: Přehled odpovědí k otázce č. 18

Odpovědi na tuto otázku vykazují vcelku povzbudivý fakt, a to, že 65 respondentů uvádí, že rozpolcenost naší společnosti z hlediska zakotvenosti země v EU a NATO, nemá na ně vliv. Ukazuje to na sílu jejich odhodlání, přičemž v menším počtu 33 odpovědí respondenti uvádějí, že mají ze stavu společnosti určité obavy, i když jsou v motivaci pevní.

Otázka č. 19 – Na misích Armády ČR přišlo o život několik vojáků, jak vás to ovlivnilo?

Přehled odpovědí je vyobrazen v následujícím grafu.

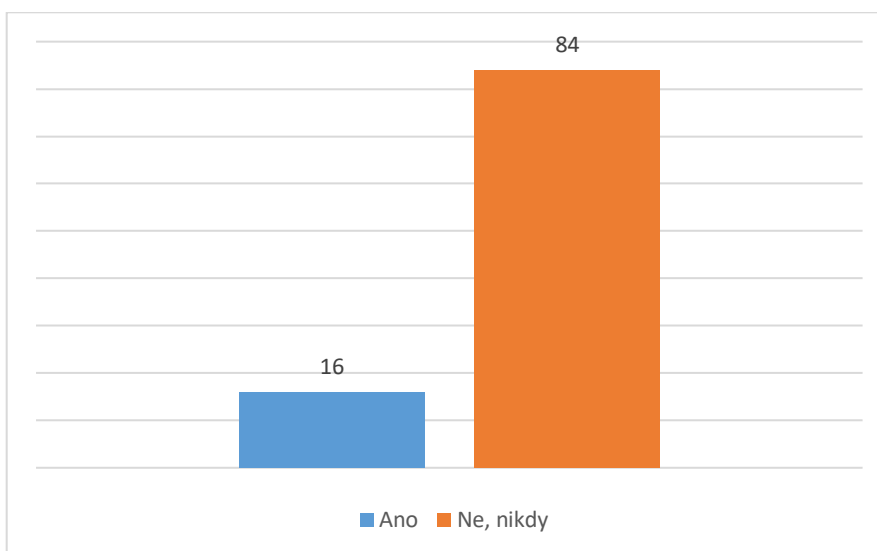


Obrázek 20: Přehled odpovědí k otázce č. 19

Odpovědi v této otázce jednoznačně ukazují, že příslušníci AZ jsou ve své motivaci pevní, a to i při vědomí, že služba v armádě, respektive v AZ představuje nebezpečí ztráty života. 66 respondentů pak uvádí, že ztráty na životech vojáků v misích je neovlivňují a 30 dokonce uvádí, že je to v motivaci posiluje. Pouze 4 respondenti uvádějí, že to v jejich motivaci vzbuzuje jisté pochybnosti.

Otázka č. 20 – Zapochyboval/a jste někdy o správnosti vstupu do Aktivní zálohy?

Přehled odpovědí je vyobrazen v následujícím grafu.



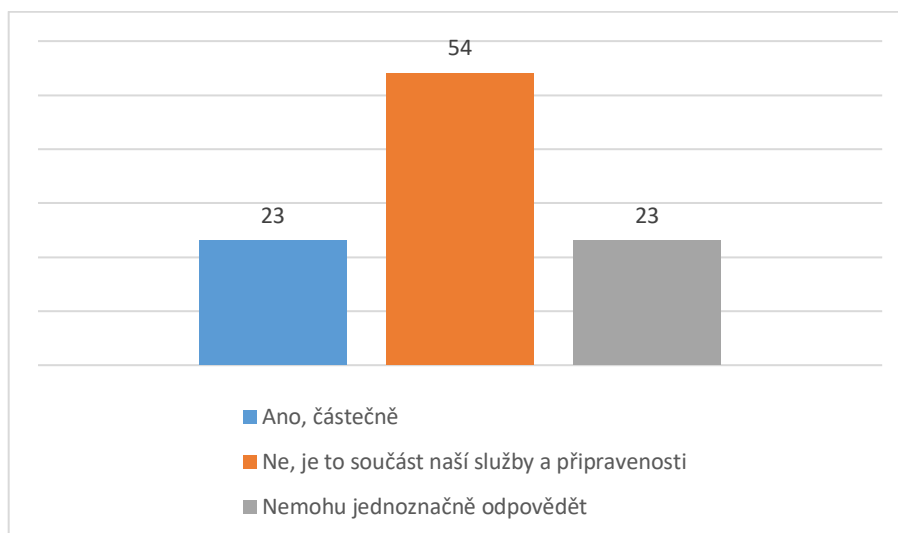
Obrázek 21: Přehled odpovědí k otázce č. 20



V reakci na tento dotaz 84 respondentů nikdy nezapochybovalo o svém vstupu do AZ, jen 16 respondentů přiznává pochybnosti.

#### Otázka č. 21 – Máte strach či obavu s případným nasazením do války?

Přehled odpovědí je vyobrazen v následujícím grafu.

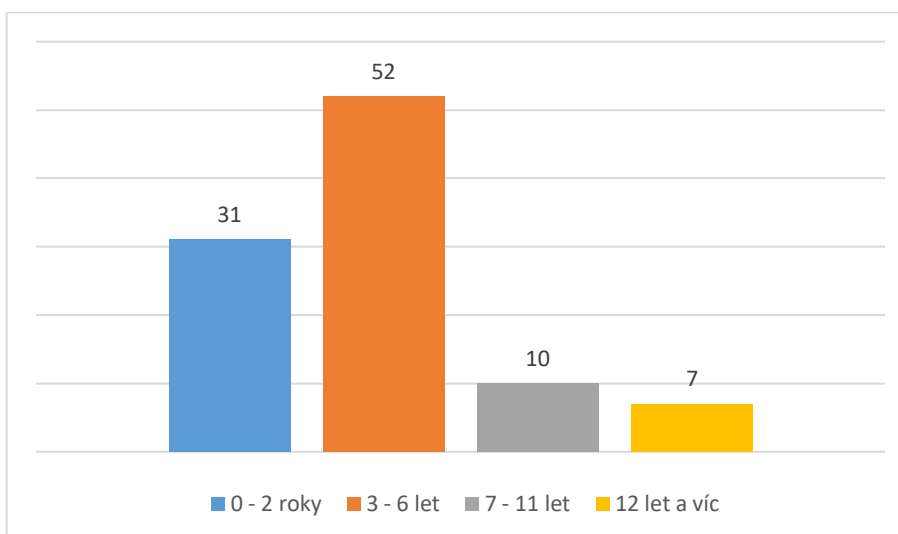


Obrázek 22: Přehled odpovědí k otázce č. 21

V této otázce tak zvaně „na tělo“ respondenti v 54 případech uvádějí, že strach z nasazení do války nemají a berou to za součást služby, přičemž 23 respondentů nemůže jednoznačně odpovědět a 23 si částečné obavy připouští.

#### Otázka č. 22 – Jak dlouho působíte v Aktivní záloze?

Přehled odpovědí je vyobrazen v následujícím grafu.



Obrázek 23: Přehled odpovědí k otázce č. 22

Na tuto otázku uvádí 52 respondentů, že v AZ slouží 3 až 6 let, což značí předpoklad, že jsou v AZ spokojeni, neboť voják v AZ slouží 3 roky, kdy po této době může službu v AZ prodloužit. 31 příslušníků se vzhledem k době působení do 2 let zařazuje spíše mezi nováčky, avšak toto číslo je lichotivé v tom, že o vstup do AZ je opravdu zájem. U zbylých 10 respondentů s délkou služby 7 až 11 let, potažmo 7 respondentů ve službě 12 a více let lze předpokládat velké zkušenosti a je na místě je považovat za vzory pro krátkodobě sloužící, potažmo nově nastupující.

## 6 ZHODNOCENÍ DOTAZNÍKOVÉHO PRŮZKUMU VZHLEDEM K CÍLI PRÁCE S NÁSLEDNÝMI NÁVRHY NA ZLEPŠENÍ

Cílem dotazníkového průzkumu bylo zjistit, jak dalekosáhle ovlivňuje stav společnosti motivaci vstupu do AZ a jaké motivy nakonec mají rozhodující roli. V tomto ohledu byl dotazník sestaven. Na tento předmět průzkumu byly mimo jiné cíleny konkrétní otázky, které byly směřovány ke zjištění hodnot, zájmů či postojů AZ.

Ukázalo se vcelku významně, že stav společnosti má na motivaci členů pro vstup do AZ vliv méně rozhodující. Významnější roli sehrávají postoje související s úrovní vzdělání a především s charakterem osobnosti, v němž převládají vlastnosti jako potřeba pomáhat, sloužit, být aktivní a zodpovědný, přičemž tyto hodnoty se ukazují jako stěžejní.

Velmi pozitivním zjištěním je uvědomění si komplikovanosti společenského dění a jistých nebezpečí, které ohrožují hodnoty demokracie. Z řad respondentů se ukazují proti těmto vlivům rozhodná odolnost, rovněž tak i povědomí o dějinách Česka, v nichž se odrážejí politické vlivy vůči českým vojenským hrdinům. Z toho všeho vyplývá, že se zde prokazuje vliv vzdělání. Ten je také rozhodující pro celkový stav společnosti a její stability, pro odhodlání sloužit vlasti. V níže uvedených návrzích je pak kladen důraz na systematické reformy školství a vzdělanosti, nejen v časovém úseku 4 let politického mandátu. Rovněž tak na fyzickou zdatnost a zdravý životní styl populace ČR, se kterými je třeba začít již v útlém věku.

### 6.1 Vliv společnosti na motivaci uchazečů ke vstupu do Aktivní zálohy

Společenské problémy se dotýkají každého jedince. Ekonomické a sociální souvislosti mají vliv na každého z nás. Avšak v motivaci respondentů AZ sehrávají roli i jiné aspekty než ty, které souvisí se stavem společnosti. Je to hlavně osobnostní výbava, tedy inteligence, charakter, city, potřeba pomáhat, být aktivní apod. O vlivu společnosti samozřejmě nelze pochybovat. Čím bude stav společnosti vyspělejší z hlediska politické zdvořilosti a respektu k demokratickým hodnotám, tím se bezesporu posílí všeobecná motivace občanů společnosti pomáhat ve všech ohledech, nejen tedy těch, které souvisí s obranou státu. V dotazníkovém průzkumu v otázce č. 9, „Kdo Vás nejvíce ovlivnil pro vstup do Aktivní zálohy“, právě odpovědi ukazují sníženou míru působnosti společenského prostředí na motivaci sloužit v AZ.

Úroveň správy země je přímo úměrná úrovni těch, kteří jsou občany voleni do důležitých funkcí. Pokud jsou voleni na základě převážně planých veřejných prohlášení a populistických tendencí, lze jen stěží očekávat významnější a hlavně systematictější změny k lepšímu stavu. Dalším problémem je osobnostní úroveň volených jedinců, vzdělanostní předpoklady k výkonu rozmanitých funkcí, úroveň inteligence, mravní kvality jedince, profil osobnosti z hlediska citů a v neposlední řadě přirozenosti. Pokud pilot letadla, strojvůdci, řidiči, vojáci apod., musejí ke svému výkonu prokazovat příslušné vzdělání, osobnostní předpoklady na základě psychologických testů, pravidelně procházet zkouškami odborné způsobilosti, pak každý poslanec, tím spíše ministr nemá být výjimkou, ba naopak.

V této souvislosti se již v minulosti vyjádřil náš nově zvolený prezident republiky Petr Pavel, který uvedl, že „specifická škola pro politiky u nás není, ale v některých zemích to tak je. Konkrétně Francie má respektovaný institut veřejné správy, uznávaný obecně jako škola politiků, protože mnoho z nich právě touto školou prošlo“ (Mertlík a Pavel, 2019, s. 423). Nastolit tuto zásadní změnu se však jeví jako velmi nereálné.

## 6.2 Školství a vzdělanost

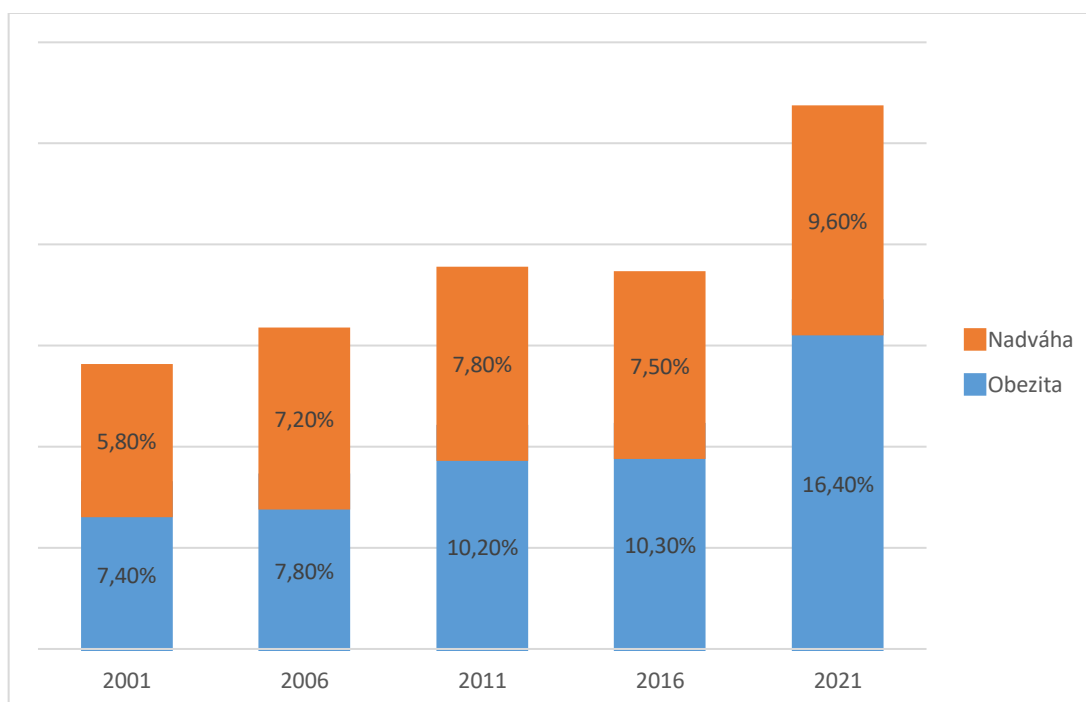
Reakce respondentů na dotazníkový průzkum ukazuje, že škola v motivaci příslušníků AZ sehrála minimální roli. Jiné odpovědi však prokazují, že vliv vzdělání a její úroveň v motivaci hrají značnou, přitom pozitivní roli. Taktéž povědomí o dějinách státu a jeho různých osudových etap u příslušníků AZ sledovaného vzorku je dobré úrovně. Rovněž tak i příklady osobností dějin v motivaci sehrávají u více jak 90 procent respondentů svou určitou roli.

Školství po roce 1989 prošlo určitými změnami. Změnily se osnovy, byl vyloučen předmět branná výchova. Rovněž došlo ke zrušení povinné vojenské služby. Celkově pak události roku 2022, tedy po vojenském napadení Ukrajiny ze strany Ruska ukázaly, že společnost vlivem politické reprezentace byla poslední desetiletí uchváčolena pocitem naprosté bezpečnosti a míru jako stoprocentní jistoty.

Vzhledem k těmto událostem by školská politika měla směřovat k posílení určitých aspektů při výchově a vzdělávání dětí a mládeže, které by vedly k jejich prohloubení vlasteneckého cítění a ochoty ke službě pro ostatní. Také znovuzařazení branné výchovy do vzdělávání na II. stupni základní školy a prvních ročníků na středních školách by se jevil jako smysluplný, pokud by však obsah byl na žádoucí úrovni a také propojen s mravní výchovou. Úpadek tělesné zdatnosti dětí a mládeže je všeobecně známý. Posílení a zkvalitnění tělesné výchovy

spojené s výchovou ke zdravé výživě je na místě. Tento stav je alarmující nejen z úhlu posílení brannosti státu, ale také z pohledu všeobecné zdravotní úrovně dětí a mládeže. Výskyt obezity a s ní spojené zdravotní potíže dětí a mladých lidí je tristní.

Nárůst dětské obezity v ČR v období od roku 2001 do roku 2021 včetně, u dětí ve věku od 6 do 11 let je vyobrazen v následujícím grafu.



Obrázek 24: Obezita dětí v ČR s procentuálním znázorněním (SPLDD, 2021)

Graf nám ukazuje enormní nárůst obezity za posledních 20 let. Stav souvisí bezprostředně se zažitými způsoby stravování vlivem zvýšení životní úrovně a metodám výchovy. Prosazování zdravějšího způsobu stravování a životního stylu se sice uskutečňuje, nicméně celý tento proces změny má dlouhodobý charakter.

### 6.3 Problematika fyzické zdatnosti populace České republiky

Obezita se jeví jako velký společenský problém, protože se dotýká celé populace od dětského až po seniorský věk. V posledních třiceti letech tento problém kulminuje. Děti se rodí do rodin z hlediska výživy a stravovacích návyků jako nepopsaný list. Stávají se tedy oběťmi a vlastně rukojmími toho, co jim je nabízeno a co vidí všude kolem sebe. Jsou bezprostředně vystaveny panující společenské kultuře stravování.

Ve výchově by měly hrát významnou roli určité základní momenty, správné návyky, které se systematicky musí u dětí vytvářet a kontrolovat, láska jako přirozený nástroj vztahu k dítěti, příklad neboli vzor rodičů a metoda výchovy odměnou a trestem.

Ekonomický rozvoj po roce 1989 a zvýšení životní úrovně společnosti nastolil jakýsi převládající trend, že smyslem života jsou výhradně materiální hodnoty a jejich uspokojování. Součástí toho se stává styl života zaměřený na zážitky a prožitky ve všem, tudíž i v kultuře jídla. Jídlo se stalo nedílnou součástí prožívání života jako důležitý prvek a dokonce jako ukazatel hojnosti a bohatství a ve velké části společnosti i kultem.

Producenti potravin, obchodní řetězce a provozovatelé stravovacích zařízení jsou hnáni potřebou zisku. Reklamy v médiích působí na populaci tak, aby se jídlo stalo centrem pozornosti. Nabízejí se jídla a potraviny, které svou kvalitou a výživovou hodnotou jsou nízké úrovně, v podstatě velmi nezdravá. Jídla a potraviny obsahují mnoho živočišných tuků, bílé mouky, cukru a soli. Pro zvýraznění chuti se přidávají glutamáty. Naopak zdravá zelenina, ovoce, celozrnné pečivo, ořechy a rostlinné oleje jsou při výběru potravin v pozadí. Pokud spojíme tento styl výživy s nedostatkem pohybu, je problém obezity na světě. Pokud se nezmění způsob stravování a kvalitnější výběr potravin, ani pohybová aktivita nestačí.

Téměř v každé vesnici, městečku, městu, můžeme spatřit sportovní areály, dětská hřiště, která bohužel většinou zejí prázdnotou. Děti si našly jiný zdroj zábavy, počítačové hry, sociální sítě, internet. Užívání informačních technologií je spíše nadužíváno a to do takové míry, že děti, mládež i někteří dospělí se stali závislími. Volný čas je využíván u tohoto způsobu zábavy na úkor pohybových aktivit. Takový způsob života je příčinou zvyšující se hmotnosti dětí vedoucí až k obezitě. Dalším problémem s tím spojeným jsou poruchy chování u dětí jako např. špatné sebeovládání, podrážděnost, vznětlivost a nesoustředěnost. Snižuje se také zájem o učení. Převažující svobodomyšlná výchova rodičů tyto problémy nekoriguje nýbrž prohlubuje. Nedostatek pohybu a špatná strava vede tedy k poruchám duševní hygieny a oslabení zdraví dětí.

Zvládnout tento společenský problém je velmi obtížné, protože souvisí s celkovým nastavením společnosti. Prostředkem k radikální změně tohoto stavu by se měla stát reforma školství v obsahu vzdělávání, výchovy k pohybu, zdravé výživě a mravních hodnot jedince. Přílišná svobodomyšlnost společnosti však vede k tomu, že učitelé a vychovatelé nemají dostatečnou autoritu, protože jsou svázáni všelijakými nařízeními a právními předpisy, aby se nedotkli statutu žáka a rodičů, a právě ti by se měli stát nositeli potřebných změn.

V souvislosti s tématem práce je pro obranu státu problémem tělesná zdatnost a zdraví jedinců. V Evropě se řadíme na špici mezi země s nejvyšší mírou obezity (Mahdalová, 2021). To přináší mnohé zdravotní potíže jako je cukrovka, rakovina, kardiovaskulární onemocnění apod. Tyto důsledky představují pro stát velké ekonomické problémy, jako je snižování potence pracovní síly a zvyšující se náklady na zdravotnictví. V budoucnu tento stav může ohrožovat fungování společnosti v mnoha ohledech. U velké části populace se rovněž rapidně zhoršuje fyzická zdatnost, obratnost a odolnost, což komplikuje náborů do obranných složek státu jako je armáda a AZ.

S obrovskými problémy, konkrétně fyzickou zdatností a obezitou u vojáků se potýká např. americká armáda. Z důvodu uzavření tělocvičen, větší míry práce na počítači a zvýšeného stresu v průběhu covidové pandemie, se u vojáků v aktivní službě rozšířila obezita, přičemž téměř čtvrtina vojáků je obézních (Ghalebová, 2023).

A právě obezita a s ní spojené zdravotní potíže patří mnohdy k důvodům, proč uchazeč o vstup do AZ neprojde povinnou vstupní lékařskou prohlídkou, na základě které pak nemůže být do AZ přijat.

## ZÁVĚR

Cílem této práce na téma „Aktivní záloha ozbrojených sil České republiky“ bylo v teoretické části popsat vznik a vývoj vojenských záloh v historickém kontextu postupného utváření české státnosti s následných právním rámcem bezpečnosti a obrany státu. Pozornost pak byla věnována výstavbě aktivních záloh v perspektivách do roku 2030 a celkově její organizaci, přičemž byly v obecné formě charakterizovány některé vojenské zálohy v zemích Evropy v rámci Severoatlantické aliance.

V praktické části práce byla pozornost zaměřena na problematiku stavu české společnosti v souvislosti s aktivními zálohami v rámci vypjaté bezpečnostní situace vlivem rozpoutání války Ruskem vůči Ukrajině. Smyslem bylo zjistit příčiny motivace příslušníků záloh ke vstupu do této organizace, a to z hlediska působení stavu společnosti. K tomuto účelu byla využita metoda dotazníkového průzkumu na dobrovolných respondentech z řad vojáků v aktivní záloze. Otázky v dotazníku byly formulovány snahou odkrýt rozhodující příčiny jejich motivace. Odpovědi pak byly konkrétně vyobrazeny v jednotlivých sloupcových grafech a pod těmito následně analyzovány. Daný cíl byl naplněn, přičemž z reakcí respondentů na jednotlivé otázky lze konstatovat, že stav společnosti ve smyslu její charakteristiky nemá bezprostřední a rozhodující vliv na motivaci příslušníků sloužit v aktivních zálohách. Jako motivy více určující pro vstup se ukázaly osobnostní předpoklady, jako kupříkladu snaha být aktivní, sloužit ostatním a podílet se aktivně na obraně státu. I další aspekty motivace jako vzdělání, věk, světový názor nebo vliv rodiny sehrály svůj význam, který průzkum odhalil. Následné návrhy na zlepšení byly zaměřeny na aspekty vlivu společnosti na motivaci uchazečů do aktivní zálohy, výchově a vzdělání mládeže, prosazování zdravějšího způsobu stravování, životního stylu, školství a vzdělanost.

Události z měsíce února roku 2022, tedy po vojenském napadení Ukrajiny ze strany Ruska ukázaly významně zvýšený zájem občanů o vstup do aktivních záloh. Koresponduje to s tím, jak se celkově Česká republika zachovala k válce na Ukrajině. Uznání hodnot člověka, jako je lidskost, solidarita a odpor k pošlapávání lidské důstojnosti se projevil v české společnosti velmi pozitivně, což není samozřejmostí.



## SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Aktivní záloha, n.d. *Přehled jednotek AZ. Přehled vojenských útvarů a zařízení s jednotkami AZ*. Aktivní záloha ozbrojených sil České republiky [online]. [cit. 2023-03-06]. Dostupné z: <https://aktivnizaloha.army.cz/prehled-jednotek-az>

Aktivní záloha, n.d. *Kurz základní přípravy AZ*. Aktivní záloha ozbrojených sil České republiky [online]. [cit. 2023-04-07]. Dostupné z: <https://aktivnizaloha.army.cz/kurz-zakladni-pripravy-az>

ANDRÁŠEK, Marek, 2021. *Zákon o službě vojáků v záloze: komentář*. V Praze: C.H. Beck. Beckovy komentáře. ISBN 978-80-7400-851-1.

BALABÁN, Miloš a Bohuslav PERNICA, 2015. *Bezpečnostní systém ČR: problémy a výzvy*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, nakladatelství Karolinum. ISBN 978-80-246-3150-9.

Bundeswehr, 2021. *Auftrag der Reserve. Die Reserve der Bundeswehr bleibt auch in Zukunft für Landes- und Bündnisverteidigung, Heimatschutz sowie Einsätze im Rahmen des internationalen Krisenmanagements unverzichtbar*. Bundeswehr [online]. [cit. 2023-04-07]. Dostupné z: <https://www.bundeswehr.de/de/ueber-die-bundeswehr/die-reserve-der-bundeswehr/auftrag-der-reserve-der-bundeswehr>

ČECH, Adam, 2022. *Co vědět před vstupem do Aktivní zálohy*. CZDEFENCE - czech army and defence magazine [online]. [cit. 2023-03-10]. Dostupné z: <https://www.czdefence.cz/clanek/co-vedet-pred-vstupem-do-aktivni-zalohy>

ČESKO, 1998. Ústavní zákon č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky. In: *Sbírka zákonů České republiky*. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1998-110>

ČESKO, 1999. Zákon č. 218/1999 Sb., o rozsahu branné povinnosti a o vojenských správních úřadech (branný zákon). In: *Sbírka zákonů České republiky*. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1999-218>

ČESKO, 1999. Zákon č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách České republiky. In: *Sbírka zákonů České republiky*. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1999-219>

ČESKO, 1999. Zákon č. 220/1999 Sb., o průběhu základní nebo náhradní služby a vojenských cvičení a o některých právních poměrech vojáků v záloze. In: *Sbírka zákonů České republiky*. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1999-220>

ČESKO, 1999. Zákon č. 222/1999 Sb., Zákon o zajišťování obrany České republiky. In: *Sbírka zákonů České republiky*. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1999-222>

ČESKO, 2002. Zákon č. 128/2002 Sb., Zákon o rozsahu branné povinnosti a o vojenských správních úřadech (branný zákon). In: *Sbírka zákonů České republiky*. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2002-128>

ČESKO, 2004. Zákon č. 585/2004 Sb., Zákon o branné povinnosti a jejím zajišťování (branný zákon). In: *Sbírka zákonů České republiky*. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-585>

ČESKO, 2016. Zákon č. 45/2016 Sb., Zákon o službě vojáků v záloze, ve znění pozdějších předpisů. In: *Sbírka zákonů České republiky*. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2016-45>

ČESKOSLOVENSKO, 1949. Zákon č. 92/1949 Sb., Branný zákon. In: *Sbírka zákonů Československé republiky*. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1949-92>

ČT24, 2016. *Armáda končí s hlídáním areálu ve Vrběticích – ostrahu přebírá policie*. Česká televize [online]. [cit. 2023-03-15]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/1683877-armada-konci-s-hlidanim-arealu-ve-vrbeticich-ostrahu-prebira-police>

ČT24, 2009. *„Byla to silná káva,“ říká o vstupu do NATO Václav Havel*. Česká televize [online]. [cit. 2023-03-12]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/archiv/1417332-byla-silna-kava-rika-o-vstupu-do-nato-vaclav-havel>

GHALEBOVÁ, Eman, 2023. *Americká armáda bojuje s obezitou. Počet obtloustlých vojáků je otřesný, varuje generál*. CNN Prima NEWS [online]. [cit. 2023-04-28]. Dostupné z: <https://cnn.iprima.cz/americka-armada-bojuje-s-obezitou-rozsirenou-behem-pandemie-je-to-znicujici-rika-general>

HONSŮ, Miroslav, 2023. *Postrach Rusů vstupuje do NATO. Stovky tanků a masivní dělostřelectvo jsou jen zlomkem finské síly*. Prima ZOOM [online]. [cit. 2023-04-02]. Dostupné z: [https://zoom.iprima.cz/valky/finsko-nato-prehled-zbrani-209153?utm\\_source=www.seznam.cz](https://zoom.iprima.cz/valky/finsko-nato-prehled-zbrani-209153?utm_source=www.seznam.cz)

HORBACZEWSKI, Robert, 2023. *Rezerwa pasywna i aktywna, ta ostatnia częściej ma być szkolona*. Prawo.pl [online]. [cit. 2023-04-02]. Dostupné z: <https://www.prawo.pl/samorzad/rezerwa-aktywna-i-pasywna-powolanie-rezerwisty-na-cwiczenia,515091.html>

KUTHAN, Pavel Jaroslav, 2018. *Historie a vývoj Aktivní zálohy AČR – 1. (historická východiska). Tradice dobrovolnosti a brannosti*. Valka.cz [online]. [cit. 2023-01-01]. Dostupné z: <https://www.valka.cz/15645-Historie-a-vyvoj-Aktivni-zalohy-ACR-1-historicka-vychodiska>

KUTHAN, Pavel Jaroslav, 2018. *Historie a vývoj Aktivní zálohy AČR – 2. Vznik Aktivní zálohy (vývoj v letech 1999-2003)*. Valka.cz [online]. [cit. 2023-01-05]. Dostupné z: <https://www.valka.cz/15646-Historie-a-vyvoj-Aktivni-zalohy-ACR-2>

KUTHAN, Pavel Jaroslav, 2018. *Historie a vývoj Aktivní zálohy AČR – 9. Konečně součástí AČR (vývoj v letech 2015-2016)*. Valka.cz [online]. [cit. 2023-01-06]. Dostupné z: <https://www.valka.cz/15647-Historie-a-vyvoj-Aktivni-zalohy-ACR-9>

LÁNÍK, Jaroslav, 2019. *Historie vojenských přísah a současný text vojenské přísahy*. Ministerstvo obrany a Armáda České republiky [online]. [cit. 2023-04-07]. Dostupné z: <https://acr.army.cz/scripts/detail.php?id=10111>

MACIEJ, Milosz, 2022. *300 - tysięczna armia w Polsce? Na razie zawodowi żołnierze odchodzą*. Dziennik Gazeta Prawna [online]. [cit. 2023-04-02]. Dostupné z: <https://www.gazetaprawna.pl/wiadomosci/kraj/artykuly/8527750,bezpieczenstwo-liczba-zolnierzy-w-polsce-zwiekszenie-sil-zbrojnych.html>

MAHDALOVÁ, Kateřina, 2023. *Česko je na špici evropské obezity, muži jsou třetí*. Seznam zprávy [online]. [cit. 2023-04-28]. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/fakta-cesko-je-na-spici-evropske-obezity-muzi-jsou-treti-184479>

MERTLÍK, Vladimír a Petr PAVEL, 2019. *V první linii: armádní generál Petr Pavel*. Praha: Academia. ISBN 978-80-200-2996-6.

Ministerstvo obrany, 2015. *Koncepce výstavby Armády České republiky 2025* [online]. [cit. 2023-03-06]. Dostupné z: [https://mocr.army.cz/images/id\\_40001\\_50000/46088/KVA\\_\\_R\\_ve\\_ejn\\_\\_\\_verze.pdf](https://mocr.army.cz/images/id_40001_50000/46088/KVA__R_ve_ejn___verze.pdf)

Ministerstvo obrany, 2019. *Historie aktivní zálohy. Stručný přehled 1920 - 2016. Záložníci v období 1. republiky*. Armáda ČR [online]. [cit. 2023-01-13]. Dostupné z: <https://acr.army.cz/scripts/detail.php?id=7242>

Ministerstvo obrany, 2019. *Koncepce výstavby Armády České republiky 2030*. Ministerstvo obrany České republiky - VHÚ Praha. ISBN 978-80-7278-789-0.

Ministerstvo obrany, 2022. *Aktivní zálohy a dobrovolné vojenské cvičení* [online]. [cit. 2023-04-07]. Dostupné z: [https://kariera.army.cz/sites/default/files/download/soubor/az\\_dvc\\_final.pdf](https://kariera.army.cz/sites/default/files/download/soubor/az_dvc_final.pdf)

Ministerstvo obrany, 2022. *Naše bezpečnost nekončí na hranicích EU, shodují se experti*. Ministerstvo obrany a Armáda České republiky [online]. [cit. 2023-03-26]. Dostupné z: <https://mocr.army.cz/informacni-servis/zpravodajstvi/nase-bezpecnost-nekonci-na-hranicich-eu--shoduji-se-experti-237291/>

MOJŽÍŠ, Milan, ed. *Československé legie 1914-1920. katalog k výstavám Československé obce legionářské*. Druhé vydání. Praha: Epoque, s.r.o. ve spolupráci s Československou obcí legionářskou, 2017. ISBN 978-80-87919-27-9.

NATO, 2023. *Reserve forces*. NATO.int [online], 2022. [cit. 2023-04-07]. Dostupné z: [https://www.nato.int/cps/en/natohq/topics\\_69345.htm](https://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_69345.htm)

Polska w NATO, 2022. *Serwis Rzeczypospolitej Polskiej*. Portal Gov.pl [online]. [cit. 2023-03-26]. Dostupné z: <https://www.gov.pl/web/nato/polska-w-nato-rp>.

Puolustusvoimat, 2023. *Asevelvollisuus – suomalaisen valinta. Suomalainen asevelvollisuusjärjestelmä*. Puolustusvoimat [online]. [cit. 2023-03-26]. Dostupné z: <https://puolustusvoimat.fi/suomalainen-asevelvollisuusjarjestelma>

SAK, Petr, 2000. *Proměny české mládeže: česká mládež v pohledu sociologických výzkumů*. Praha: Petrklíč. ISBN 80-7229-042-8.

Statista Research Department, 2022. *Statistiken zur Bundeswehr*. De.statista.com [online]. [cit. 2023-04-07]. Dostupné z: <https://de.statista.com/themen/28/bundeswehr/#topicOverview>

ŠÍŠKA, Martin, 2023. *Ženy jsou neoddělitelnou součástí armády. Jejich zájem o službu v ozbrojených silách má vzrůstající tendenci*. CZDEFENCE - czech army and defence magazine [online]. [cit. 2023-04-02]. Dostupné z: <https://www.czdefence.cz/clanek/zeny-v-armade>.

TABERY, Erik, 2017. *Opuštěná společnost: česká cesta od Masaryka po Babiše*. V Praze: Paseka. ISBN 978-80-7432-849-7.

**SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK**

AČR	Armáda České republiky
AZ	Aktivní záloha
AZD	Aktivní záloha dobrovolná
ČR	Česká republika
DVC	Dobrovolné vojenské cvičení
EU	Evropská unie
KVV	Krajské vojenské velitelství
KZP	Kurz základní přípravy
MO	Ministerstvo obrany
NATO	Severoatlantická aliance
NGŠ	Náčelník generálního štábu
OS	Ozbrojené síly
OS ČR	Ozbrojené síly České republiky
PČR	Policie české republiky
VP	Vojenská policie
VvZ	Voják v záloze

**SEZNAM OBRÁZKŮ**

Obrázek 1: Srovnání počtu vojáků z povolání a AZ v jednotlivých letech. (Ministerstvo obrany, 2023) .....	23
Obrázek 2: Přehled odpovědí k otázce č. 1.....	36
Obrázek 3: Přehled odpovědí k otázce č. 2.....	36
Obrázek 4: Přehled odpovědí k otázce č. 3.....	37
Obrázek 5: Přehled odpovědí k otázce č. 4.....	38
Obrázek 6: Přehled odpovědí k otázce č. 5.....	38
Obrázek 7: Přehled odpovědí k otázce č. 6.....	39
Obrázek 8: Přehled odpovědí k otázce č. 7.....	40
Obrázek 9: Přehled odpovědí k otázce č. 8.....	40
Obrázek 10: Přehled odpovědí k otázce č. 9.....	41
Obrázek 11: Přehled odpovědí k otázce č. 10.....	41
Obrázek 12: Přehled odpovědí k otázce č. 11.....	42
Obrázek 13: Přehled odpovědí k otázce č. 12.....	43
Obrázek 14: Přehled odpovědí k otázce č. 13.....	44
Obrázek 15: Přehled odpovědí k otázce č. 14.....	45
Obrázek 16: Přehled odpovědí k otázce č. 15.....	45
Obrázek 17: Přehled odpovědí k otázce č. 16.....	46
Obrázek 18: Přehled odpovědí k otázce č. 17.....	46
Obrázek 19: Přehled odpovědí k otázce č. 18.....	47
Obrázek 20: Přehled odpovědí k otázce č. 19.....	48
Obrázek 21: Přehled odpovědí k otázce č. 20.....	48
Obrázek 22: Přehled odpovědí k otázce č. 21.....	49
Obrázek 23: Přehled odpovědí k otázce č. 22.....	49
Obrázek 24: Obezita dětí v ČR s procentuálním znázorněním (SPLDD, 2021) .....	53

## SEZNAM TABULEK

Tabulka 1: Počty AZ od roku 2015 do konce roku 2022 (Ministerstvo obrany, 2023) ..... 22



## SEZNAM PŘÍLOH

Příloha P I: Dotazník

## PŘÍLOHA P I:

### Aktivní záloha ozbrojených sil České republiky

#### 1 Jste muž nebo žena?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- Muž  Žena

#### 2 Jaký je Váš věk?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- Do 25 let  26 - 35 let  36 - 45 let  46 - 55 let  56 a více let

#### 3 Jaké máte nejvyšší dosažené vzdělání?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- Základní + odborné učiliště  Středoškolské s maturitou  Vysokoškolské technické zaměření  Vysokoškolské humanitní pedagogické, filozofické, medicínské  
 Jiné

#### 4 Studoval/a jste nějakou vojenskou, bezpečnostní nebo policejní školu?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- Ano  Ne

#### 5 U které jednotky Aktivní zálohy jste zařazen/a?

#### 6 Odkud pocházíte?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- Z vesnice  Z města do 10 000 obyvatel  Z města od 10 000 do 50 000 obyvatel  Z města od 50 000 a více obyvatel

7 Pocházíte z rodiny, ve které někdo z členů / rodiče, prarodiče, sourozenci / působili nebo pracovali v bezpečnostních složkách, armáda, policie, záchranné složky?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

Ano  Ne

8 Jak byla založena Vaše rodina z hlediska světového názoru?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

Spíše ateisticky  Nábožensky  Nemohu říci

9 Kdo Vás nejvíce ovlivnil pro vstup do Aktivní zálohy?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu nebo více odpovědí*

Rodiče nebo člen rodiny  Škola  Příklad kolegy, spolužáka nebo jiné osoby  Vlastní soukromé rozhodnutí vlivem svého názoru a vlastní vůle

10 Co bylo Vaší motivací vstupu do Aktivní zálohy?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu nebo více odpovědí*

Osobní výzva, něco dokázat  Získání zkušeností  Zvýšení fyzické zdatnosti  Přivýdělek  
 Prožít dobrodružství, být aktivní  Vyložení vlastenecké city, ochraňovat druhé

11 Jaká vlastnost Vaší osobnosti Vás nejvíce charakterizuje?

12 Jaké osobnosti si v historii naší země ceníte a která Vám slouží jako osobní příklad? Uvedte jméno:

13 Přihlížel/a jste při vstupu do Aktivní zálohy i ke stinným stránkám naší historie, kdy celá řada hrdinů II. světové války, ať už ze západní či východní fronty, byli za své hrdinství pro svou vlast, tou samou vlastní pronásledováni, společensky degradováni a dokonce připraveni o život?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- Ne, vůbec o těchto skutečnostech nevím       Ne, ačkoliv jisté povědomí o těchto událostech mám       Ano, hodně jsem o tom přemýšlel/a, avšak rozhodující je pro mne současný stav

14 Jak hodnotíte současnou válku na Ukrajině?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- Jako barbarský čin a jednoznačné porušení mezinárodního práva       První odpověď, ale může to mít určité pozadí mocenského boje nebo komplotu k ovládnutí mas a ekonomickým cílům       Jednoznačně to má nějaké utajené pozadí mocenského celosvětového boje       Jiný názor

15 Jaký je Váš stav?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- Svobodný, svobodná       Ženatý, vdaná       Rozvedený, rozvedená       Vdovec, vdova

16 Máte děti?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- Ne       1 dítě       2 děti       3 a více dětí

17 Jak vnímáte vztah společnosti k armádě?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- Je pozitivní s projevy respektu       Spíše vlažný až lhostejný       Nevím, nedokážu to posoudit

18 Do jaké míry má na Vaši motivaci být členem Aktivní zálohy stav naší společnosti s ohledem na to, že poměrně velká část občanů zpochybňuje setrvání naší země v EU a v NATO?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- Nijak mě to neovlivňuje       Vzbuzuje to ve mně určité obavy, ale moje motivace je pevná       Velmi negativně mě to ovlivňuje a narušuje moji motivaci sloužit v Aktivní záloze

19 Na misích Armády ČR přišlo o život několik vojáků, jak vás to ovlivnilo?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- Spíše mě to posílilo v motivaci sloužit v zálohách armády       Vyvolalo to jisté pochybnosti v mé motivaci       Neovlivnilo mě to

20 Zapochyboval/a jste někdy o správnosti vstupu do Aktivní zálohy?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- Ano       Ne, nikdy

21 Máte strach či obavu s případným nasazením do války?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- Ano, částečně       Ne, je to součást naší služby a připravenosti       Nemožu jednoznačně odpovědět

22 Jak dlouho působil/a v Aktivní záloze?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- 0 - 2 roky       3 - 6 let       7 - 11 let       12 let a více